

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

1944 • ROMÂNIA — 35 • 1979



CAREI. Monumentul ostașului român, de Gheza Vida

Alături de popor

Biserica Ortodoxă Română Autocefală, Biserica noastră, și-a întrepătruns, de-a lungul secolelor, existența cu viața poporului român, sprijinind lupta lui pentru libertate, independență, dreptate socială, cultură și unitate națională. Și astăzi ea este alături de popor — prin autocefalia sa sprijinind suveranitatea și independența țării noastre; prin unitatea bisericească întărind unitatea națională a poporului și prin conlucrarea ierarhiei, clerului și credincioșilor, contribuind la propășirea patriei și la lupta pentru pace, participând — în duhul Evangheliei lui Hristos — la ctitorirea vieții celei noi din țara noastră și la înfrățirea între popoare.

Vom enumera succint cele mai însemnate realizări din viața Bisericii noastre pe parcursul celor treizeci și cinci de ani, care s-au scurs de la Eliberare. Marele act al Reintegrării Bisericești, sărbătorit la Alba Iulia în 1948, când frații de aceeași lege strămoșească s-au regăsit în sinul Bisericii Mame, Biserica poporului român de veacuri, este un semn al vremurilor noi, de libertate, dreptate și unitate națională care demonstrează vitalitatea Ortodoxiei românești în toți membrii ei. Refacerea Unității străvechi a înlăturat vrajba întărind frățietatea, aducând un însemnat spor de energie spirituală și de activitate bisericească. Această sporire duhovnicească a contribuit la canonizarea unor sfinți români în anul 1955 generalizând cultul acestor sfinți ale căror moaște se află în țara noastră, prilej de cinstire a înaintașilor și de urmare a pildei lor.

Pe planul gândirii teologice, Teologia românească s-a manifestat cu o vitalitate deosebită, remarcându-se nu numai prin legătura ei cu Evanghelia Domnului și cu tradiția sfinților pă-

rinți și a teologiei ortodoxe, ci și prin ancorarea ei în actualitate, în problemele ridicate de viața Bisericii, de viața Ortodoxiei și a creștinătății întregi, de viața epocii noastre. Avem astfel o teologie vie, după pilda Sfinților Părinți, pentru care a teologhisi nu e numai a gândi sau a vorbi despre Dumnezeu, ci e viață în Dumnezeu, e gândire trăită și trăire gândită, e o floare răsărită din solul realității divine și umane, de aceea și izvor de viață și de orientare în actualitate. De aici accentul teologic în toată activitatea internă și externă a Bisericii noastre, care își fundamentează teologic toate atitudinile și acțiunile — și fructifică gândirea teologică în noile realități ale vremii noastre.

Pe planul acțiunii — care constituie mereu o unitate cu planul gândirii teologice — înnoirea cuprinde toate sferile vieții bisericești, atât viața internă a Bisericii noastre, cât și relațiile ei cu celelalte Biserici Ortodoxe, cu alte Biserici creștine, cu năzuințele vremii în spiritul frățietății ecumenice, al luptei comune pentru pace și înfrățire între popoare.

Temelia vieții celei noi este unitatea deplină dintre ierarhi, cler și credincioși. Această unitate prin care toate mădulele Bisericii, pătrunse de Duhul lui Hristos, sînt împreună lucrătoare pentru propășirea ei și împlinirea misiunii ei în lume, și-a găsit expresia în Legislația Bisericească, bazată pe Canoanele Ortodoxiei și pe nevoile actuale ale Bisericii. Actuala Legislație are la bază Statutul Marelui Mitropolit Andrei Șaguna, ea întărește sinodalitatea în lucrarea ierarhilor și participarea activă a preoților

(Continuare în pag. a 2-a)

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

România mea

România din străbuni
Țara mea de duh și stîncă
Precum dangătul răsuni
Ești ca doina de adîncă.

Aripi mari te duc în zbor
Către zări de mult visate
România mea de dor
Țara mea de libertate.

Nu mai pui nădejdiu friu
Tot ce-i rău e-acum în scapăt
România mea de griu
Și de codri fără capăt.

Poartă oamenii sub frunzi
Noi și limpezi înțelesuri
România mea de munți
Țara mea de văi și șesuri.

România cu ochi trezi
Dintre flori tu cea mai rară
Țara mea de vechi viteji.
Și apărători de țară.

Roșul hainei lui Ștefan
L-ai trecut pe dragi pînzături
Brîul galbenului lan
Tu l-ai prins de el alături.

Străjuind orice meleag
De pe ziduri de sibastru
Voronetul pe-al tău steag
A pus cel mai sfînt albastru.

GEORGE LESNEA

Acum 35 de ani...

Supusă unei crude dictaturi fasciste, ținută fără voie într-un singeros război, ocupată de trupele hitleriste, grav atinsă în integritatea, unitatea, independența și libertatea ei, România a străbătut în anii 1940—1944 una din cele mai grele perioade ale istoriei. Pe cît a fost de mare tragedia acelor vremi însă, tot pe atît de hotărîtă a fost rezistența poporului. Pe întreg cuprinsul țării, intensificarea nemulțumirilor și dorința de a scutura lanțurile robiei fasciste, s-a îmbinat cu denunțarea nedreptăților, apelul la răsturnarea regimului antonescian, organizarea de acțiuni fașe împotriva ocupanților și uneltelor lor. Astfel s-a pregătit terenul pentru declanșarea istoricului act de la 23 August 1944.

Stînd alături de popor, Biserica prin slujitorii și credincioșii ei, i-a împărțit soarta și nu mai puțin năzuințele. De aceea, asemenea întregii țări, ea a salutat răsturnarea dictaturii fasciste, biruința democrației și întoarcerea armelor împotriva nazismului pentru eliberarea Ardealului și biruința păcii. Memoria celor de atunci, documentele de arhivă și felurile publicității oferă mărturii grăitoare. „Cu ziua de 23 August — spunea bunăoară episcopul Veniamin Nistor al Caransebeșului — s-a deschis neamului o nouă viață de libertate și de o mai bună rînduire socială și a adus libertatea fraților noștri din Ardealul de nord... În noua orînduire a vieții de stat, toți trebuie să stăm alături de conducători... ca să poată îndrepta relele de care suferă țara și poporul pe urma războiului, căci numai așa vom putea asigura pe seama noastră o pace dreaptă, mult dorită de toată suflarea românească” (Pastorală de Crăciunul anului 1944).

Imediat după eliberarea țării, episcopii ortodocși români din Timișoara, Caransebeș și Arad, împreună cu ceilalți ierarhi din Sibiu, Cluj, Oradea și Sighet îndemneau la 30 august prin glasul mitropolitului Nicolae Bălan: „...Nu am trecut peste toate greutățile, ci ne așteptăm încă multe și mari. Dar să nu ne înspăimîntăm, ci să prindem curaj și să fim gata la orice jertfă pentru țară și neam. Drept aceea, mai înainte de orice ținem rînduiala bună în satele noastre, lăsați și ajutați la conducere pe bărbaii cei mai chibzuți dintre voi, stați în jurul conducătorilor voștri sufletești... Scopul cel mare pe care trebuie să-l avem în vedere cu toții, de la vîlădică pînă la opincă, este întregirea țării, scăparea din robie și scoaterea la libertate a neamului nostru. Să avem încredere în cauza dreaptă a neamului nostru, să arătăm în fața lumii întregi că sîntem un popor vrednic de libertate și care se știe conduce pe sine cu înțelepciune”.

Aceiași ierarhi subliniau că „...pe urma împrejurărilor care au premers dezlănțuirii războiului Germaniei hitleriste împotriva Rusiei sovietice, țara noastră România a ajuns sub ocupația germană și poporul român n-a pornit liber la acest război. Atît de apăsătoare era situația noastră, încît după... dictatul de la Viena, Germania hitleristă și Italia fascistă ne opreau chiar și să protestăm împotriva ororilor de neînchipuit săvîrșite față de frații noștri ajunși în robie... Cine ar putea povesti tot ce au pățit frații noștri din Ardealul robit... Preoții au fost uciși ori ciopârțiți în chip îngrozitor, populația unor sate

(Continuare în pag. a 4-a)
† NICOLAE
Mitropolitul Banatului



Catedrala mitropolitană Sibiu (pictată recent)

Alături de popor

(Continuare din pag. 1)

și credincioșilor la viața bisericească. Sfântul Sinod discută și decide în spiritul sinodalității apostolice asupra tuturor problemelor importante ale Bisericii noastre. Clerul și credincioșii — nu numai în parohii, ci și pe Episcopii și pe întreaga Patriarhie — își spun cuvântul prin Adunările Episcopale, prezidate de Ierarhul respectiv și în Adunarea Națională Bisericească, prezidată de Prea Fericitul Părinte Patriarh. Aceasta explică faptul că viața cea nouă pulsează cu vigoare în toate mădularele Bisericii noastre.

Pentru pregătirea preoților s-a reorganizat învățământul Teologic, s-au instituit cursuri de îndrumare misionară și pastorală și Conferințe de orientare, se tipăresc cărți și reviste, formându-se astfel o preoție nouă, o preoție bine orientată, mereu în pas cu desfășurarea vieții bisericești pe plan intern și pe plan extern. Vom aminti doar în treacăt că bătrînul nostru Telegraf Român, cel mai vechi periodic din Eud-Estul Europei, a cărui apariție neîntreruptă a ținut vie flacăra credinței noastre strămoșești în vremuri de restriște, apare într-un tiraj de peste zece mii de exemplare. Prin largă lui răspîndire Telegraful Român contribuie la unitatea credinței strămoșești pe toate meridianele globului unde se găsesc români, și este izvorul de viață vie a Ortodoxiei Românești. El este tipărit la Tipografia Centrului mitropolitan, lăsată moștenire de marele mitropolit Șaguna și rectorită în ultimii ani.

Ca rezultat al evoluției ascendente a vieții libere din patria noastră, înțeleapta conducere a Statului român a sprijinit cu importante sume restaurarea bisericilor și mănăstirilor, ca o recunoaștere a rolului pe care acestea l-au avut în dezvoltarea culturii românești. Au fost inventariate obiectele de valoare pe care Biserica le avea în custodie pentru a nu se pierde nimic din ceea ce ar constitui o mărturie despre trecutul poporului român.

În cadrul lucrărilor de reparații și restaurarea picturii din bisericile și mănăstirile românești s-a ținut seama de forma inițială pentru a fi reprodus cu cît mai multă exactitate stilul pe care acestea l-au avut la început. O altă dovadă a grijii Statului nostru față de monumentele de artă ale trecutului este oglindită în trecerea lor în Patrimoniul Cultural Național, ceea ce pretinde o deosebită grijă pentru

păstrarea lor din partea celor ce le au în custodie, adică a Bisericii.

Roadele colaborării dintre organele de Stat și Conducerea Bisericii Ortodoxe Române au făcut ca Biserica să-și poată organiza cămine pentru pensionari la cele două Mănăstiri voievodale Dealu și Viforita, case de odihnă în mai multe stațiuni balneoclimaterice precum și pe litoral, așa încît slujitorii bisericii să poată beneficia de tratamente alături de ceilalți oameni ai muncii din Patria noastră.

Patria noastră acordă Bisericii Ortodoxe Române — tuturor cultelor — libertatea de a se organiza după credință și rînduiriile lor și un larg sprijin moral și material. Acest climat de libertate religioasă a oferit Bisericii noastre condițiile prielnice de desfășurare a întregii ei activități și pe plan bisericesc și pe planul slujirii năzuințelor poporului și omenirii întregi. De aici decurge angajamentul pe care Biserica și l-a luat de a lucra în așa fel încît să afirme și să sprijine atît pe plan intern cît și pe plan extern, prestigiul deosebit de care se bucură Patria noastră și să slujească cu credincioșie marile năzuințe ale poporului, pentru fericirea lui și pentru înflorirea Patriei.

În cadrul Bisericii Ortodoxe Ardelenice ecumenismul, atît pe plan intern cît și pe plan extern stă la loc de cinste. Numeroasele delegații care ne vizitează țara constată pe viu realitățile de la noi. Numai în anul acesta Episcopul Londrei de Sud, Lordul Stockwood a sărbătorit marele praznic al Învierii Domnului la Centrul mitropolitan Sibiu și a rămas încîntat de nestrămutată credință a poporului de pe aceste meleaguri.

Toate acestea mărturisesc fără posibilități de tăgadă, libertatea acordată de Statul nostru Bisericii Ortodoxe și celorlalte culte din Țara noastră, apreciind prin aceasta rolul pe care Biserica — singura instituție românească a acestor meleaguri — l-a avut în zbuciumatul trecut al acestui popor străbun.

Aceasta este perspectiva din care trebuie privită Biserica Ortodoxă Română în general și Biserica Ortodoxă Ardelenă în special pe parcursul celor treizeci și cinci de ani de la Eliberare.

35 ani de înfăptuiri pentru istoria dăinuirii noastre

Zorile unei noi ere istorice s-au ivit pentru poporul nostru prin *actul epocal înfăptuit la 23 August 1944* — era împlinirii idealului multiseclar de dreptate socială și națională pentru care s-au jertfit generații nenumărate de predecesori. Poporul român și-a eucerit astfel dreptul sacru — care este al tuturor popoarelor — de a fi stăpîn în propria țară, dobîndindu-și, prin hotărîre de acțiune și luptă, independența și suveranitatea națională.

În actul istoric al Eliberării Patriei, Biserica noastră Ortodoxă a avut expresia voinței dumnezeiești, un act providențial de mîntuire a poporului din starea de opresiune și umilință la care fusese supus vreme îndelungată.

Acestui eveniment fundamental i-au urmat schimbări revoluționare de structură, în toate domeniile, un proces social-politic de profunde transformări democratice, în etape succesive, pentru făurirea unei vieți noi în Patria noastră: instaurarea primului guvern democratic — la 6 martie 1945 —, avînd menirea de a proceda la reforme radicale în structura social-economică a țării și la transformarea radicală a societății românești; îndepărtarea sistemului de guvernare monarhică și Proclamarea Republicii — sistem de conducere statală corespunzător bazei democratice instituite prin actul revoluționar al eliberării —, moment luminos, deschizător de orizonturi și corespunzător bazei democratice instituite dar și aspirațiilor de veacuri ale străbunilor către libertate națională și dreptate socială.

Acest act politic esențial a deschis seria marilor transformări structurale și în domeniul raporturilor sociale — de o însemnată primordială fiind reforma agrară și naționalizarea industriei, pentru înlăturarea definitivă a sistemului capitalist în economia țării și pentru desființarea exploatații. Forma de guvernare republicană consfințește eucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii, marcînd trecerea la o nouă etapă de dezvoltare a țării noastre, cea a transformărilor constructive economice și social-politice cu caracter socialist.

Acești 35 de ani reprezintă un prinos al faptei creatoare, al împlinirilor pe multiple planuri, prin eliberarea energiei spiritului românesc, prin desfășurarea în toată amploarea sa a potențialului tehnico-științific, organizator și constructiv.



Biserica din com. Biciș (1969—1973)

ziunea activă a slujitorilor Bisericii noastre în toate împrejurările în care a fost necesară dirijarea conștiințelor credincioșilor spre înțelegerea cerințelor timpului și spre unitate de acțiune. Slujitorii sfințelor altare s-au sîrguit și se sîrguiesc cu convingere să urmeze pilda vrednică de cinstire a predecesorilor, să urmeze învățătura lor despre slujirea Patriei cu devotament, în spirit de jertfă — urmînd astfel, în primă instanță, porunca Mîntuitorului nostru Hristos de a sluji poporului, semenilor, pentru dreptate, pace și adevăr.

Biserica Ortodoxă Română, alături de celelalte culte din țara noastră, se bucură de libertate deplină de credință, garantată prin Constituție, exprimîndu-și, cu diferite privilegii, recunoștința și devotamentul, aducîndu-și contribuția pentru prosperitatea și progresul sub raport material și cultural-spiritual al poporului nostru.

Pornind de la principiul constituțional al deplinei sale autonomii și libertăți în exercitarea cultului, Biserica noastră a ținut seama permanent de noile realități și structuri sociale intervenite în viața credincioșilor ei și a întregului popor român, organizîndu-se în raport cu aceste realități.

Cu sprijinul efectiv substanțial al Statului, s-au creat condiții favorabile pentru valorificarea plenară a tezaurului tradițional al Bisericii noastre; s-a realizat în acest rîstimp restaurarea aproape a tuturor monumentelor noastre istorice importante, a numeroaselor strălucite ctitorii voievodale, care reprezintă valori ale arhitecturii medievale religioase și adăpostesc marile comori de cultură și artă bisericească — moștenire inestimabilă lăsată nouă de predecesorii cei „plini de rîvnă sfințită și înaltă”.

Printre înnoirile de însemnată deosebită pentru viața Bisericii noastre să rememorăm: elaborarea și aplicarea Statutului de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române ca instituție religioasă, reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române, reorganizarea învățămîntului teologic, îmbunătățirea cuprinsului publicațiilor teologice și amploarea activității editoriale, inițierea cursurilor speciale de îndrumări misionare și sociale, a conferințelor preoțești periodice de orientare ș. a.

În acești 35 de ani, prin rezolvarea justă a problemei naționale de către Statul nostru, s-a instaurat un profund spirit de înfrățire, solidaritate și conlucrare rodnică între poporul român și naționalitățile conlocuitoare; în consecință, pe plan religios s-a ajuns la înfăptuirea ecumenismului local — sau intern — astfel toate cultele colaborează în spiritul demnității și respectului mutual.

Prin adevărată la Frontul Unității Socialiste și prin activitatea rodnică depusă în cadrul acestui organism, Biserica noastră se dovedește statornică în lucrarea de slujire, sprijinind cu mijloacele sale specifice acțiunile menite să ducă la continua propășire a Patriei, pentru întărirea unității întregii noastre națiuni.

În relațiile sale externe cu diferite Biserici și confesiuni creștine, precum și cu toate cultele și celelalte religii, Biserica noastră Ortodoxă afirmă și promovează cu consecvență principiile: „pace, dreptate, libertate și cooperare”. Prin reprezentanții săi își aduce o contribuție eficientă și apreciată la activitatea diferitelor organizații și organisme religioase mondiale, în apărarea păcii și stabilirea unui climat de înțelegere și colaborare armonioasă între toate religiile și între toate popoarele lumii.

Întîmpinăm luminosul și crucialul eveniment istoric cu elanul și hotărîrea de a-l cinsti prin neconținute strădanii.

Aniversarea acestor 35 de ani ne găsește deplin încrezători în forța de neînvins a poporului nostru, a cărui voință de libertate, independență și pace își are chezașia și expresia în înțeleapta cîrmuire care acționează cu fermitate și destoinicie, pentru neconținutul progres al patriei și creșterea prestigiului ei între țările lumii.

Întîmpinăm istoricul eveniment reînnoind legămîntul slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române pentru sprijinirea și apărarea Patriei noastre sfinte, cu hotărîrea de a ne aduce neprecupețit contribuția la zidirea cea nouă și la consolidarea cuceririlor istorice ale orînduirii noi, socialiste, cu convingerea nestrămutată că astfel contribuim la săvîrșirea dumnezeieștii lucrări de întemeiere a unei existențe fericite și că lăsăm moștenire generațiilor viitoare, între hotarele străbune, o Patrie puternică, liberă, ridicată pe culmile civilizației și progresului, prin rîvna și munca neprecupețită a poporului nostru, dornic de a vieții în pace și pentru pacea, bunăstarea și armonia întregii lumi.

† NESTOR
Mitropolitul Olteniei

Bucuria lucrului împlinit

Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmeagului își deapănă firul istoriei sale de aproape patru veacuri. În trecut ei de întemeiat rînduială ortodoxă, a cunoscut și vremuri de înflorire și vremuri de grea cumpănă, cu avînturi și încetiri, încrustate cu grijă în filele îngălbenite ale documentelor de arhivă.

Gîndul la aceste vremuri apuse ne limpezeste perspectiva zilei de astăzi și a celei de mîine.

Ziua de astăzi înseamnă 35 ani de viață nouă, plină de speranță și rodnice împliniri.

Ziua de astăzi este o continuă primăvară, care s-a impus prin realitatea vie ce freamătă în toată plenitudinea: o nouă orînduire, socialistă, care a stimulat munca creatoare și plină de entuziasm a poporului român. Acestei munci datorăm nu numai schimbarea

peisajului fizic și material al țării noastre, ci și modificarea autentică a conștiinței umane, potrivit modului de gîndire al societății românești contemporane.

În acești 35 ani de prosperitate și înfăptuiri revoluționare, Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmeagului a cunoscut înnoiri structurale, rezultate dintr-o mistuitoare rîvnă a clerului și credincioșilor ei pentru Biserica strămoșească și pentru Patria socialistă.

În această epocă, la cîrma eparhiei au stat ierarhi vrednici, cu multă înțelepciune și cu trager de inimă pentru îndeplinirea cu înaltă responsabilitate a misiunii lor și anume: Andrei Magieru (10 februarie 1936—13 mai 1960), dr. Nicolae Corneanu (26 ianuarie 1961—4 martie 1962), astăzi Întîistătorul Mitropoliei Banatului, Teoctist Arăpaș (16 septembrie 1962—

25 februarie 1973); astăzi Mitropolitul Moldovei și Sucevei și P.S. Episcop dr. Visarion Aștileanu, instalat la 26 august 1973, ajutat cu dragoste, de la 26 iunie 1977, de către P.S. Arhieru-vicar Gherasim Cucoșel — Hunedoreanul. Sub arhipăstoria acestor ierarhi, Episcopia Aradului a cunoscut frumoase realizări, grătore despre vremurile în care au fost zămislite și pentru trăsăturile lor fundamentale, pentru stările sufletesti de plenitudine care le-au generat.

Pentru început, relevăm activitatea rodnică și meritorie de construire de noi biserici care s-a satisfacă cerințele spirituale ale credincioșilor, care s-au

(Continuare în pag. a 6-a)

Dr. VISARION AȘTILEANU
Episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmeagului

ISTORICUL ACT ÎN PAGINILE TELEGRAFULUI ROMÂN

RUGĂCIUNE DE MULȚUMIRE rostită de Mitropolitul Nicolae Bălan

Participarea

sburătorilor români la luptele pentru desrobirea Ardealului de Nord.

București 10 — În completarea comunicatului Marelui Stat Major al Armatei române, privitor la operațiunile ofensive din Transilvania, se dau următoarele amănunte:

Luptele pentru lichidarea rezistențelor inamice de pe Murașul superior și mijlociu și de pe Arieș, s'au terminat.

Fixat pe poziții favorabile, inamicul a trebuit să fie scos rând pe rând din cuiburile situate pe înălțimi dominante.

Calea spre valea Someșului a fost deschisă.

Trupele sovietice înaintază în zona Târgu-Murăș—Reghin.

Vânătorii de munte români, după ce au cucerit Dealul Feleacului, se află la mai puțin de 5 km. de Cluj. La luptă deasemenea în flancul drept al dispozitivului sovietic care înaintază în pusta Ungariei.

Aviația română de recunoaștere și vânătoare sprijinește cu succes operațiunile terestre.

Bombardiere române au atacat, cu bune rezultate, triajul garii Someșeni și poduri de cale ferată în regiunea Apahida, dezorganizând transporturile inamicului.

(Extras din T. R. nr. 66/11 X 1944)

„Am fo' ș'oi fi!”

Strașnică vorbă!

E vorba maramureșanului așezat în cugetul său, că acolo unde-i azi, a fost și ieri și va fi și mâine. O spune răspicat și cu mândrie, fiindcă el știe că n-a venit de nicăieri în Țara voadală, cum n-au venit de nicăieri nici strămoșii lui. Și mai știe că n-are să plece niciodată de pe pământul natal — orice s-ar întâmpla.

„Am fo' ș'oi fi!”. Această vorbă cuprinzătoare o poate spune orice român din cuprinsul patriei adevărate care trăiește în sufletul nostru al tuturor. Că toți dintr-o tulpină ne tragem. De două mii de ani sîntem aici pe pământul Daciei Traiane. Am luptat, am suferit, am căzut, ne-am ridicat; de-atîtea ori am fost în gura morții și iarăși ne-am trezit la viață nouă: am rămas...

Românul își iubește pământul cu o dragoste nemăsurată. Fiindcă se încălzește cu căldura lui și se răcorește cu reventa lui; se desfășează cu frumusețile lui și se ospătează din rodurile lui. Și mai ales fiindcă în el se odihnesc osemintele înaintașilor lui. De

„Stăpîne Doamne, Dumnezeu nostru, Făcătorule a toată făptura văzută și nevăzută, care ai pus vremile și anii într-o Ta stăpînire și cu a Ta purtare de grijă cerească și atotbună îndreptezi drumul popoarelor, la a Ta milostivire cădem cu smerenie ca niște robi nevrednici, spre semn de mulțumire pentru ale Tale faceri de bine ce ai revărsat asupra țării noastre România și asupra dreptcredinciosului popor român. În vremuri grele cînd cuvîntul nostru era legat, către Tine, Dumnezeule al dreptății, ne-am îndreptat gîndul și cu inimă înfrîntă Tîe, prea bunule Stăpîne, ne-am rugat să ne trimiți ajutorul Tău prea puternic ca pămîntul Ardealului, înstrăinat cu violență, să-l aducem din nou acasă și pe frații noștri să-i izbăvim din lanțurile robiei. Astăzi, cînd dreptatea Ta cea izbăvitoare și bunătatea Ta cea fără de margini ne-a hărăzit împlinirea cererii și rugăciunii noastre și dușmanii sînt alungați de pe întreg pămîntul Ardealului, ne

Din pastorala mitropolitului Nicolae Bălan adresată clerului și credincioșilor din Transilvania descătușată, în data de 30 august 1944

„De trei ani sîngerăm într-un război pe care neamul nostru nu l-a dorit și nu l-a avut la inimă. Flăcări noștri au murit cu sutele de mii și cu oît trecea timpul vedeam că sîntem trași într-o luptă din care nu aveam să nădăjduim nimic.

De la o vreme, războiul acesta nenorocit venise pe pămîntul țării noastre. Ne vedeam amenințați să trecem cu toții prin grozăviile lui, ca toată țara să fie pusă în deșert și ca întreg neamul să se prăbușească luptînd alături de aceia care nu ne-au făcut nici un bine, ci ne-au rupt o parte din Ardealul nostru scump... Ne vedeam

plecăm genunchii și inimile cucernic înaintea Ta, Binefăcătorul nostru, și ca pe o tămîie bine mirositoare primim mulțumirea noastră. Așează Bunule, jertfa ostirii noastre la temelia Țării și o împletește cu iubirea noastră și a urmașilor noștri către pămîntul întregit al ei; întărește sufletul poporului nostru în dreapta credință și în ascultarea poruncilor Tale; depărtează de la noi duhul învrăjbirii și al patimei celei rele și sălășluiește în inimile tuturor Românilor duhul dragostei de aproapele și al păcii, duhul bunei înțelegeri care înalță neamurile și le mîntuiește. Înnoiește cu harul Tău cele dinlăuntru ale noastre, ca totdeauna cu viață neprihănită să Te slăvim pe Tine, Dumnezeu cel necuprins de minte și închinat în trei Ipostasuri: Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt, și să strigăm din adîncul inimii: Mărire Tîe, Dumnezeule, datătorule de bine în vecii vecilor, Amin.”

(Extras din „Telegraful Român” nr. 79 din 28 oct. 1944)

Așa se bat eroii!...

O nouă mărturie a vitejiei ostașilor noștri și a importanței contribuției, pe care armata română o aduce la efortul Națiunilor Unite în lupta pentru distrugerea hitlerismului, o constituie Comunicatul Marelui Stat Major dat în ziua de 17 Decembrie 1944.

În regiunea masivului păduros Megyalja — precizează comunicatul — Armata IV Română, după 3 zile de luptă crâncenă, a străpuns frontul inamic pe o lărgime considerabilă și a pătruns în adâncime de 30 Km. într-un teren accidentat și împădurit.

Prin această vitejească acțiune, trupele noastre au căzut în spatele sistemului de apărare al inamicului de pe râul Bodrog, tăindu-i orice posibilitate de retragere. Ele au cucerit peste 80 de localități, între care și câteva orașe și noduri importante de comunicație, pe care adversarul a încercat zadarnic să le apere cu plata unor jertfe grele. Comunicatul oficial ritează în mod special câteva unități mari și mijlocii care s'au acoperit de glorie în cursul acestei acțiuni.

Dar aceasta nu reprezintă decât o verigă în lungul lanț al faptelor de arme, prin care România își afirmă fructuoasă participarea la luptă alături de Națiunile Unite.

(Extras din T. R. nr. 58/1 X 1944)

„Ardealul este al nostru pentru totdeauna”

„Inimile românești trăiesc iarăși zile de istorică și suprafirească bucurie. După 4 ani de durere și de protest necurmat, Ardealul cel una și nedespărțit își șterge lacrimile și îmbracă din nou haina de sărbătoare. Țărșii unui hotar nefiresc și barbar au fost scoși din trupul lui. Clujul, Oradea Mare, Tîrgu-Murăș, Reghin, Bistrița, Huedin, acești luceferi din bolta Ardealului, după ce au stat stinși patru ani, s-au aprins din nou de lumina tricolorului, s-au înviorat iarăși de căldura graiului românesc descătușat. Pasul ostașului român răsună în cadența vitejiei strămoșești pe străzile lor, trezindu-le la viața întreruptă acum patru ani. Satele Năsăudului și ale Maramureșului își primesc iarăși feciorii alungați din fața urgiei și horele pornesc din nou în cîntecele și chiotul după care tîneau vaille și dealurile cu obraz românesc.

Marea liturghie a învierii românești își ia din nou începutul în toate ăltarele Transilvaniei.”

(Extras din „Telegraful Român” nr. 70 din 17 octombrie 1944)

Apere zilnic

ANUL CXII SIBIU Joi 12 Octombrie 1944 Exemplarul Lei 7.- Nr. 67

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. Intemeiat în 1858 de Mitropolitul Andrei Șaguna

Abonații: Anual 1000 Lei. — Trimestru 250 Lei. — Pentru bănci, autorități și organizații an. 5000 Lei. — Pentru Adresate / Sibiu: Abonații de tipărire 300 Lei

Articole și corespondențe: redacția TELEGRAFUL ROMÂN Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate nu se înapoiază. — Scrieri nefranțuzite se refuză.

Prețul inserțiilor: un cm. 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonații și inserțiile se adresează ADMINISTRĂȚIEI stăruind: Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

CLUJUL A FOST DESROBIT

București 11 — Biruitoarele armate ruso-române au cucerit, azi, capitala Ardealului. În semnul bucuriei celei mari Mitropolia din Sibiu a pavoizat cu steagurile aliate, iar clopotele catedralei au răsunat în trei reprize câte cinci minute, vestind marea biruință a vitezelor oști româno-ruse.

„Inaintarea transformată în marș desrobitor — Retragere transformată în derută”

Cu aceste expresii caracterizează cercurile oficiale din capitala României evoluția operațiunilor militare în Transil-

(Extras din „Telegraful Român” nr. 67 din 12 octombrie 1944)

aceea îl udă atît de bucuros cu sudoarea frunții și — dacă trebuie — îl frămîntă cu sîngele trupului său. Românul trăiește cu pămîntul natal într-o legătură de dragoste intimă. De aceea el nu-l părăsește cum

își părăsește tîrgovețul casa închiriată sau moșia luată numai în arîndă. Românul nu e arîndaș, ci gazdă. Și gazda nu-și ține pămîntul cu anul sau cu anii, ci de uric, ca să-l lase urmașilor săi.

Regretatul prozator Liviu Rebreanu le știa toate acestea. De aceea și-a brodat romanul său „Ion” pe patima iubirii de pămînt.

(Extras din „Telegraful Român” nr. 46 din 17 septembrie 1944)

În prag de viață nouă. Povățuirii pentru preoți adresate de mitropolitul Nicolae Bălan după eliberarea țării în august 1944

„În toate țările s-au început reforme largi în structura socială a colectivității în direcția unei ordini mai drepte, mai morale, a unui spirit mai frățesc. Dacă la sacrificii sînt chemați toți în vremuri grele pentru neam, toți trebuie să fie făcuți părtași și la bunurile pentru care au luptat. Timpurile viitoare nu vor mai suporta exageratele inegalități materiale și distanțe între clasele sociale. Duhul vremii impune realizarea celei mai desăvîrșite comunități între fiii aceluiași popor...

De aceea, invit preoțimea noastră să se angajeze în această misiune de pregătire a sufletelor pentru schimbările de ordin social-creștin pe care le vor impune timpurile viitoare. Precum a fost totdeauna o preoție a poporului, înfrîntă cu el în greutățile sortii, așa să rămînă și de aici înainte: apropiată de sufletele celor mulți și smeriți.”

(Extras din „Telegraful Român” nr. 58 din 1 octombrie 1944)

In ritm accelerat

Știrile cari sosesc de pe teatrele de luptă, arată lămurit că faza inițială a campaniei pentru desrobirea Ardealului de Nord a fost depășită.

Operațiunile de orînduire în dispozitive de luptă a trupelor române și sovietice fiind terminate, s'a trecut la răsboiul de mișcare.

Roadele lui sunt pe zi ce trece tot mai vizibile. Fortărețele, organizate de trupele germano-maghiare în diferite puncte strategice ale Transilvaniei, cad una după alta.

Ieri, orașul Târgu-Murăș a fost cucerit de bravii noștri vânători de munte.

În țara Crișurilor, Oradia Mare a fost luată cu asalt de trupele româno-ruse.

În Banaț, a căzut importantul centru industrial Anina.

Trăim zile mari: Ardealul se reîntoarce „acasă”, iar sbirii lui de veacuri sunt strămtorați din toate părțile.

(Extras din „Telegraful Român” nr. 57 din 30 septembrie 1944)

Trupele române la porțile Budapestei

Lupta pentru Budapesta a intrat în faza finală. Strănsă în cîștele — acum închis — al grupurilor de armate comandate de Maresalul URSS Rodion Iacovlevici Malinovski și Tolbukin, capitala Ungariei își trăiește ultimele clipe. Nemții și ungurii lui Szálassy au hotărît s'o piardă atunci cînd au prefăcut-o în bastion așezat în calea înaltării trupelor sovietice spre Austria și Sudul Germaniei, înaintare pe care nu au putut-o împiedeca.

La asediul Budapestei participă și trupe române comandate de viteazul General de Corp de Armată Macici Nicolae, cavaler al Ordinului militar de războiu „Mihai Viteazul”, comandant al unei Armate.

Cel mai proaspăt comunicat al Marelui Stat Major al Armatei Române — privitor la operațiunile militare desfășurate în ziua de 28 I. C. — aduce imburcătoarea știre că trupele noastre, aflate în dispozitiv de atac la Est de Budapesta, au făcut o spărtură în frontul defensiv germano-maghiar, înaintînd până la porțile Budapestei. Pe de altă parte, același comunicat oficial subliniază succesele formațiunilor noastre de Vânători de Munte, din Armata a IV-a română, comandată de renumitul General de Corp de Armată Avramescu Gheorghe.

Angajate în lupte grele în Nord-Estul Ungariei, aceste unități au depășit acum, pe un front larg, frontiera ungaro-ceslovacă, aflîndu-se în regiunile muntoase Tatra și Matra.

Colaborarea forțelor române la luptele pentru desrobirea Cehoslovaciei ne umple inimile de bucurie, știute fiind simțămîntele de prietenie pe cari le nutrim față de acest popor toată.

(Extras din „Telegraful Român” nr. 128 din 30 decembrie 1944)

Slujind lui Dumnezeu — slujim oamenilor Împliniri în viața bisericească din Eparhia Oradei



Catedrala mitropolitană din Timișoara

Acum 35 de ani...

(Continuare din pag. 1)

ucisă, sute de mii de români închiși, expulzați ori expatriați, tineri români puși la jug să tragă plugul, avutul românesc confiscat. Iată de ce poporul român n-a putut fi cu sufletul și cu voia alături de hitleriști... și iată de ce trecerea României alături de poporul rusesc și de națiunile aliate este o faptă săvârșită din toată inima, este o izbucnire a străfundurilor lui de simțire... (Biserica Bănățeană, nr. 44 din 28 octombrie 1944, p. 1—2 și Foaia Diecezană, nr. 44 din 29 octombrie 1944, p. 1—2).

Aderând la marile transformări începute cu memorabila zi de 23 August, Biserica a stat alături de popor în uriașul efort de reconstrucție a țării, la înfrângerea totală a trupelor hitleriste. Făcând referire la Banat, vom arăta că partea sa de sud și cîmpia Torontalului au devenit atunci teatrul unor aprige lupte în care erau angajate nu numai trupele regulate, ci și detașamente de partizani, populația întreagă (vezi Biserica Bănățeană, nr. 41, din 8 octombrie 1944 și nr. 42 din 15 octombrie 1944; Foaia Diecezană, nr. 42—43 din 22 octombrie 1944). Sînt preoți și credincioși încă în viață, foști combatanți pe acest front, care istorisesc și azi cît de cruntă a fost încheștarea din zilele lui septembrie și octombrie 1944.

Numeroși au fost civilii uciși de hitleriști aflați în derută și retragere, imense pagubele materiale. Biserici nenumerate au fost distruse sau avariate, printre ele catedrala mitropolitană din Timișoara atinsă de bombe naziste în noaptea de 30 octombrie.

Valul terorii hitleriste s-a abătut peste multe localități bănățene. Din război au scăpat și fără nici o judecată oameni erau smulși de la casele lor și asasinați: 19 la Periam, 12 la Biled, 10 la Pesac, 7 la Cenei, 7 la Jimbolia... În comuna Lovrin fasciștii au scos ochii la doi ceferiști, i-au stropit cu benzină și le-au dat foc (vezi dr. William Marin, Generațiile Ceneiului, în Magazin Istoric nr. 66, septembrie 1972, p. 66—70; Thomas Breier, Cei șapte din Jimbolia, în Magazin Istoric, nr. 104, noiembrie 1975, p. 30—31).

Mai puțin cunoscut dar vrednic de semnalat este cazul preotului Andrei Jebeleanu, unul din cei 19 martiri de la Periam (vezi Biserica Bănățeană, nr. 45 din 5 noiembrie 1944, p. 3). Deși primise ordin de evacuare, pentru că enoriașii săi au rămas pe loc, la fel a procedat și preotul, în ciuda invaziei hitleriste. „Am stat de vorbă cu preotul Jebeleanu — va relata ulterior pretorul plasei Mihai Grivei — pe care l-am pus în curent cu pericolul ce ne amenință, invitîndu-l ca în caz de agravare să plecăm împreună cu un tren ce ni se va pune la dispoziție. Mi-a comunicat că el fiind preot nu va putea să-și părăsească credincioșii și va rămîne în comună orice s-ar întimpla... ca să împărtășească soarta credincioșilor săi... Trăind în cea mai bună prietenie cu preotul romano-catolic Sundhausen, au luat hotărîrea de a se susține reciproc. Totuși trupele germane care au căutat să extirpe pe toți românii de marcă, după ce au omorît pe Isac E. Isac și Ion Surdu..., cu o zi mai în urmă au ridicat prin surprindere și pe preotul Andrei Jebeleanu. Punîndu-l într-un comision, fără să mai asculte de rugămintele preotului romano-catolic Sundhausen, care și el era scuipat, a fost dus afară din comună și împușcat fără nici o vină” (Arhiva Mitropoliei Banatului, Fond Timișoara, nr. 4981/1944). Acestea se întîmplau la 27 septembrie 1944, iar pretextul invocat de hitleriști, cum declara soția preotului martir, era că „a adăpostit ofițeri sovietici” (aceiași arhivă, nr. 299/1945).

Rememorînd cele întîmplate în urmă cu 35 de ani, vom înțelege mai bine semnificația profundă a momentului de la 23 August 1944, iar adevărul nostru la noua orînduire statornicită atunci pentru totdeauna va fi mai desăvîrșită. Piatră de hotar în istoria neamului nostru, deci și a Bisericii Ortodoxe Române, ziua eliberării prăznuită an de an cu atîta însuflețire, ne duce gîndul spre acel început care stă la temelie marilor realizări contemporane.

Astfel de realizări s-au înscris desigur și în viața bisericească din Banat. Ele sînt rodul deplinei libertăți de care se bucură toți fiii patriei noastre indiferent de naționalitate sau credință religioasă.

Treizeci și cinci de ani de la eliberarea Patriei de sub dominația fascistă este un moment care ne oferă prilejul să privim dinamica dezvoltării istorice a poporului nostru, înfăptuirile lui mărețe, drumul său spre lumină și progres și să prefigurăm liniile ascendente ale istoriei lui.

După treizeci și cinci de ani de la eliberare, Patria se află în haină nouă. Vindecînd în timp scurt rănila războiului, poporul român stăpîn și suveran pe destinele lui, și-a manifestat întreaga lui capacitate creatoare, a transformat structura și înfățișarea patriei într-o grădină înfloritoare, o țară care privește cu încredere spre viitor.

Păstrînd permanent legătura cu trecutul său zbuciumat dar eroic, cu trecutul în care se află rădăcinile milenare ale existenței lui, în care a germinat și a crescut neîncetat idealul de unitate, de libertate și suveranitate, toți fiii patriei trăiesc astăzi vremea împlinirii acestuia și beneficiază de roadele muncii lor.

Aceste roade se văd în toate sectoarele de activitate și pe întreg cuprinsul patriei.

Fie-ne îngăduit la acest popas jubilar să însemnăm cîteva evenimente și înfăptuiri din cronica bisericească a Eparhiei Oradea.

Deși o ramură de margine a copacului cel mare și înflorit al Bisericii Ortodoxe Române, Eparhia Oradei s-a bucurat cu credincioșii ei de roadele muncii creatoare a întregului popor. Poate că ei le-au simțit și le trăiesc mai deplin pe toate acestea, fiindcă prin inima lor a trecut sabia despărțitoare de frați a Dictatului de la Viena, sabie frîntă și întoarsă împotriva acelor care au crezut că fiii unui popor pot fi despărțiți de frații lor.

Evenimentul cel mai însemnat din cronica vieții Bisericii Ortodoxe Române în acest timp este fără îndoială Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române și refacerea unității bisericești a tuturor românilor, de la anul 1948, ca o coordonată și un complement necesar al unității lui etnice și politice.

Prin acest act s-a redat integritatea Bisericii Ortodoxe Române și s-a așezat în rostul de slujitoare a lui Dumnezeu și a idealurilor noi și superioare ale poporului român.

Reîntregirea bisericească din anul 1948 este un act de reparație a unei nedreptăți istorice, săvîrșită împotriva legii strămoșești, de aceea roadele unității în credință au început să se arate în viața credincioșilor îndată după înfăptuirea ei. A încetat ura confesională, s-a redat pace familiilor, s-a statornicit înfrățirea între toți fiii poporului nostru.

Pe ogoare și în fabrici, la nunți și înmormîntări, la bucurii și necazuri nu mai sînt despărțiți unii de alții.

Puterile lor spirituale și materiale s-au înmulțit. În cele ce urmează lăsăm să grăiască cîteva exemple tipice, care s-au întîmplat în multe părți.

Credincioșii români din parohia Giuntelecul-Hododului din jud. Satu Mare, împărțiți pînă în anul 1948 în două strane s-au străduit decenii în rînd să-și facă fiecare dintre cele două tabere cîte o biserică, fără să reușească.

După reîntregire au pornit împreună braț lîngă braț și inimă lîngă inimă și au zidit o biserică măreață cît o catedrală, pe care au împodobit-o cu o pictură frumoasă. Iată roadele unificării bisericești!

Alt exemplu: în parohia Delureni din jud. Bihor sînt trei biserici. Una din lemn din anul 1616, azi monument istoric, restaurat recent. Pînă în anul 1770 toți credincioșii se rugau la altarul ei. Clopotele celorlalte două biserici, zidite în deceniul al patrulea din veacul nostru se înginau unul cu altul și glasul lor suna a învrăjbire. Astăzi amîndouă sînt restaurate și împodobite cu pictură nouă și nișmenii nu mai zice că una e a noastră și cealaltă a voastră, iar morții care își dorm somnul de veci lîngă biserică mamă tresaltă cu duhurile lor de înfrățirea fiilor lor.

Exemplu de minunate roade ale unității bisericești ni-l oferă credincioșii români din Lucăceni, localitate nu departe de Carei, la numai cîteva kilometri de brazda de vest a țării. Ei au venit aici din Sisești-Maramureș, urmași ai marelui român Dr. Vasile Lucaci. Trăiesc împreună, înfrății în muncă cu locuitori maghiari, romano-catolici și reformați. Dar ei și-au construit în acești ani o măreață biserică și o frumoasă casă parohială, pe care le prezentăm în fotografie. Și aici se văd roadele unității în credință și înfrățirii între oameni, precum și

legătura strînsă între Biserica Ortodoxă și poporul român. Pentru că aici întîlnim un adevărat unicat. Icoana votivă a bisericii din Lucăceni înfățișează pe „Memorandiștii”. Ei sînt patronii acestui sion românesc.

Rîtmul de înnoire, care se observă în toate localitățile de la marginea de nord-vest a patriei, a cuprins în iureșul lui și latina bisericească. În acest colț de țară au luat ființă în fiecare județ (Bihor, Sălaj și Satu Mare) din cuprinsul eparhiei, mai multe orașe, în multe localități s-au construit școli mari, cămine culturale, dispensare, și s-au construit, după o statistică recentă 70 la sută din case noi. Am fi nedrepti dacă nu am ară-



ta că în acest timp s-au construit o seamă de biserici noi, acolo unde nu au fost, în locul celor vechi de lemn s-au zidit biserici mari din piatră. Bisericele vechi, cele mai multe din lemn, declarate monumente istorice, dovezi ale trecutului și simțului artistic al poporului nostru, au fost restaurate și valorificate.

În fiecare protopopiat s-au zidit în acest timp o seamă de biserici, altele, măcinate de dîtele vremii au fost reparate, turnurile s-au înălțat spre cer și glasul clopotelor anunță, pe de o parte ivirea zorilor și începutul lucrului, pe de altă parte cheamă la rugăciune pe credincioși. Toate acestea sînt semne ale progresului material, al bunei stări a fiilor poporului nostru, semne ale libertății de credință din țara noastră. Altele ale familiei, ale muncii și ale credinței se înalță și se înnoiesc.

Pentru desăvîrșirea unității bisericești, multe biserici s-au înfrumusețat prin așezare de icoane și cărți donate de Patriarhie în locul celor vechi, uzate sau primite de împrumut de la alte culte.

ORIZONTURI NOI — Gînduri de 23 August —

Poporul român are o istorie bîmilenară în care se înscriu eroi, fapte de seamă și evenimente dăltuite adînc în inimile tuturor fiilor săi.

Marilor împliniri din trecutul nostru zbuciumat li se adaugă actul însurecției armate de la 23 August 1944, cînd poporul nostru și-a cîștigat eliberarea de sub dominația fascistă, România devenind independentă, liberă

și unită. În același scop, după actul reîntregirii bisericești a început la bisericele din eparhie o acțiune de pictare în stil ortodox a bisericilor în tehnica fresco, tempera sau ulei. În acest interval de timp s-au pictat 116 biserici. În curs de pictare sînt în eparhie 25 biserici.

Spiritul de jertfelnicie și atașament al credincioșilor față de biserică se vede și din acțiunea susținută de a avea fiecare parohie casa parohială, în care să locuiască familia preotului. În acest timp s-au construit în cele 550 parohii 172 case parohiale, unele dintre ele foarte frumoase și cu etaj.

Rîtmul de dezvoltare a unui așezămint se poate vedea și din numărul și calitatea oamenilor care îl slujesc. Dacă în general se poate spune că în țara noastră asistăm la o epocă de „continuă renaștere”, de formare a unui om nou, cu un simț dezvoltat al demnității și al răspunderii, trebuie să amintim că și Biserica s-a îngrijit să formeze elemente noi de preoți, slujitori ai lui Dumnezeu și ai oamenilor, conștienți de misiunea și răspunderea pe care o au în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

Între anii 1944—1979 au fost hirotoniți 601 preoți, dintre care 321 numai în ultimii nouă ani. În marea lor majoritate își fac datoria și sînt îndrumați mereu să-și facă datoria față de Biserică și Patrie.

Încheiem această succintă relatare despre lucrările și împlinirile pe teren bisericesc din cuprinsul Eparhiei Oradea cu însemnarea împlinirilor de la Centrul Eparhial. Printr-o economisire a fondurilor și contribuției credincioșilor și a clerului în ultimii ani s-a înfrumusețat paraclisul de la Centrul Eparhial cu o frumoasă pictură în tehnica fresco, s-a organizat în cinci săli o colecție de obiecte de valoare a Patrimoniului Cultural Național, s-a făcut o supraetajare cu crearea a nouă apartamente pentru personalul administrativ, lărgindu-se spațiul pentru organizarea bibliotecii și arhivei eparhiale; s-a construit un nou sediu protopopesc și un cămin preotesc. Atelierul de luminări a fost instalat într-o clădire nouă și mecanizat. În prezent biserica „cu lună” — catedrala episcopală — se află în renovare în preajma împlinirii a 200 ani, înfrumusețîndu-se cu o pictură nouă și cu un padiment din marmură.

La acestea adăugăm grija de zi cu zi a clerului de a îndruma pe credincioși pe calea mîntuirii, pe drumul slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor, cele două coordonate pe care s-a aflat Biserica în tot trecutul ei.

† VASILE
Episcopul Oradei



Din publicațiile noii Eparhii de Alba Iulia

Ecumenism și relații externe bisericesti 1944—1979

1. Înainte de al doilea război mondial, contactele Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici Ortodoxe, ca și cu alte Biserici creștine, au fost sporadice și, cu puține excepții, limitate la vizite protocolare sau la pelerinajii spre locurile sfinte. Cele mai importante legături din perioada dintre cele două războaie, au fost cele stabilite cu Biserica Anglicană în 1931 la Londra și, în 1935, la București.

Se știe că rezultatele dialogului bilateral din 1935 au fost pozitive și, pentru vremea aceea, îndrăznețe: Biserica Ortodoxă Română a recunoscut — ea singură dintre toate Bisericile Ortodoxe surori — validitatea hirotoniilor anglicane, hotărâre rămasă valabilă până în ziua de azi.

Patriarhul Miron a vizitat Patriarhia Ecumenică în mai 1927 și, în același drum, Atena și Ierusalimul. În 1936 a făcut o vizită oficială Bisericii Anglicane în fruntea unei delegații, iar în 1938 a vizitat Biserica Ortodoxă din Polonia. Alți cîțiva ierarhi, printre care Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc, Nicolae Bălan și episcopii Tit Simedrea și Lucian Triteanu, au vizitat fie Anglia, fie Constantinopolul, fie Muntele Athos, participînd la conferințe și aniversări, iar cîțiva profesori, printre care V. G. Ispir, Iuliu Scriban, Gala Galaction, Vasile Radu, Dragoș Demetrescu ș.a., au participat, printre altele, la lucrările mișcărilor ecumenice: *Life and Work* și *Faith and Order*, din care se va alcătui mai târziu *Consiliul Ecumenic al Bisericilor*.

Tot în această perioadă, după o vizită a preotului Trandafir Scorobet — mai târziu episcop-vicar la Sibiu cu numele de Teodor — în S.U.A. (nov. 1928—aprilie 1929), a fost trimis din țara noastră un episcop pentru românii stabiliți în acea parte a lumii (1935), cel ales fiind Policarp Morușca.

2. Lumea de după al doilea război mondial, după o scurtă perioadă de izolare a națiunilor în sisteme politice noi, abia puse pe picioare, a fost, mai mult ca oricînd, o lume a dialogului.

În aceste condiții, Bisericile creștine de pretutindeni au simțit nevoia să ia asupra lor o parte din responsabilitatea necazurilor abătute, sau gata să se abată din nou, asupra lumii. Își dădeau seama că, pe linia îndatoririlor lor specifice, nu fuseseră cît trebuia ca să inspire oamenilor convingeri și sentimente care să apere pacea, buna înțelegere, cooperarea frățească, egalitatea și libertatea, deopotrivă pentru toți și de pretutindeni.

Mișcarea ecumenică a apărut — constituită ca atare, în forma actuală, în 1948 la Amsterdam — din nevoia de a pune capăt mai întîi scandalului diviziunilor interne. Nu se mai putea tolera existența cîtorva sute de Biserici și denotațiuni creștine, cu învățături diferite, cu conduceri separate, în luptă între ele, pe baza și în numele aceluiași Iisus Hristos și al aceleiași Evanghelii. Un cuvînt al Mîntuitorului, notat de evanghelistul Ioan și parca descoperit abia atunci, lămuria limpede că diviziunile erau cauza neorîdinei din lume, și că nu exista decît o singură soluție care putea spăla această vină: creștinii să-și refacă unitatea originară, pierdută de-a lungul anilor, din motive care urmau a fi identificate, cercetate, lămurite și depășite: „Ca toți să fie una... ca lumea să creadă...” (Ioan 17, 21).

Dacă Bisericile s-ar fi oprit însă numai la aceasta, n-ar fi fost de ajuns. Ar fi însemnat doar o lărgire a spațiului în care își desfășurau activitatea, dar acesta ar fi rămas tot închis, un fel de ghetou separat de lume și de problemele ei.

Bisericile au înțeles acest lucru și au inițiat, în cadrul *Mișcării ecumenice*, o totală schimbare de atitudine față de lume. Problemele lumii deveneau astfel problemele ei. Lupta împotriva războiului, împotriva sărăciei, împotriva discriminărilor rasiale, împotriva inegalităților de tot felul, împotriva colonialismului și a formei lui disimulate, neocolonialismul, lupta pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, pentru dreptate și echitate socială, pentru o nouă ordine economică și politică, pentru independență și suveranitatea națiunilor, toate acestea au devenit puncte de cea mai mare importanță pe ordinea de zi a tuturor Conferințelor creștine internaționale. Pe lângă *Consiliul mondial al Bisericilor* s-au creat organizații noi, internaționale, avînd aceste țeluri drept elemente programatice de bază, unele specializate pe zone

limitate, altele cuprinzînd întreaga lume creștină. *Conferința Bisericilor Europene* a strîns laolaltă Bisericile din Europa, *Conferința Creștină pentru Pace* a strîns Bisericile din toată lumea.

3. *Biserica Ortodoxă Română*, după al doilea război mondial și-a precizat și ea opțiunile, cu mai multă vigoare și hotărîre decît o făcuse înainte. Pe plan intern, doctrina *Apostolatului Social* promovată de Patriarhul Justinian, împreună cu întregul Sfînt Sinod, a constituit noua bază teoretică pe care preoțimea și teologia ortodoxă românească, și-au constituit și și-au consolidat programul de existență, de propovăduire și de misiune, în societatea instaurată în România după 23 August 1944. Acest program, solid ancorat în Sfînta Scriptură și în Tradiția Bisericii vechi, s-a materializat în angajarea practică a preoțimii, a teologilor, a ierarhilor și prin ei a tuturor credincioșilor, pe de o parte în eforturile generale, creștine, de refacere a unității pierdute, pe de altă parte în eforturile generale românești, europene și mondiale, de construire a unei lumi noi, pe principii noi, o lume a păcii și a dreptății.

Demersurile pentru restaurarea unității creștine s-au organizat în special în cadrul *Consiliului Mondial al Bisericilor*, pornindu-se de la regăsirea tuturor Bisericilor pe o platformă minimală comună — botezul în numele Sfintei Treimi — de pe care să abordeze împreună deosebirile confesionale, spre a le nivela și a ajunge din nou la mărturisire de credință comună. Efortul pe care și l-au propus Bisericile membre ale *Consiliului Ecumenic al Bisericilor*, s-a dovedit dintru început dificil și de lungă durată. De aceea, spre a nu bate pasul pe loc intrînd direct în dialogul teologic, căruia îi lipsea și experiența și metoda, Bisericile au avut fericita idee de a alege pentru început *calea dialogului practic*, întrevîzînd cu clarviziune că acesta poate pregăti spiritele pentru *dialogul teologic*.

Acest lucru s-a și întîmplat. Bisericile au descoperit, în cadrul dialogului practic, că au o platformă teoretică în linii mari identică, cu foarte puține excepții comune, în ceea ce privește abordarea relațiilor cu societatea și cu problemele lumii.

O contribuție esențială au adus la stabilirea acestei platforme comune și delegații Bisericii Ortodoxe Române, prezenți în *Comitetul Central al Consiliului Mondial al Bisericilor*, cu începere de la Adunarea Generală de la New-Delhi — India, din 1961. Cel care a fost o prezență activă și unanim apreciată aproape douăzeci de ani în acest organism, a fost Mitropolitul Moldovei și Sucevei de pe atunci, Prea Fericitul Iustin, astăzi Patriarh al Bisericilor Ortodoxe Române.

Adunarea Generală de la Nairobi — Kenya (1975), a ales în Comitetul Central, în afară de P.F. Patriarh Iustin și pe vicarul patriarhal Antonie Plămădeală, ales apoi și în Comitetul Executiv. Odată cu alegerea P.F. Iustin în fruntea Bisericii Ortodoxe Române în 1977, Prea Fericirea Sa a recomandat în locul său, și Comitetul Central l-a ales în 1978, pe I.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului.

4. În ultima vreme, aproape toate problemele majore ale lumii contemporane care au preocupat și preocupă Organizația Națiunilor Unite, au fost incluse și pe agenda Consiliului Mondial al Bisericilor, pe de o parte spre a-și defini atitudinea față de ele, pe de altă parte spre a exercita, prin Bisericile, influențe anume dirijate, asupra opiniei publice și asupra factorilor determinanți din sfera politică și socială de pretutindeni. În această privință, Consiliul a realizat unitatea și unanimitatea Bisericilor. Odată cu aceasta s-a putut face, așa cum s-a prevăzut, un pas mai departe și în problema unității creștine. Departamentul *Credință și Constituție*, (*Faith and Order*), condus pînă de curînd de Lukas Vischer, a propus Bisericilor și teologilor, și a și început consultările în vederea unei înțelegeri pancreștine, cu privire la *Botez, Euharistie și Preoție*. De asemenea, a propus discuții largi formula *Comunitate conciliară*, drept model de unitate. Toate acestea pot fi acum discutate paralel cu dialogul practic și, într-adevăr, într-un climat de mai mare apropiere, de mai profundă înțelegere reciprocă, de mai mare iubire. Teologi și ierarhi români în frunte cu P.F. Patriarh Iustin, au participat cu contribuții apreciate la discutarea acestor teme.

Ei, reprezentînd punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române, au contribuit în mod hotărîtor mai ales la clarificarea dezbaterilor cu privire la ceea ce s-a numit angajarea Consiliului Mondial al Bisericilor pe vertical și pe orizontal.

Firește, drumul spre unitate e greu și se înalță încet. Se fac pași mici, dar orice pas, cît de mic, e în fapt uriaș, cînd e vorba de adus la o formulare comună, mărturisiri de credință de lungă tradiție de despărțire. În problema unității creștine nu s-a rămas însă numai la atîta. S-au inițiat și dialoguri teologice bilaterale, fie între Bisericile locale, fie între familiile de Biserici, aceste dialoguri devenind în ultima vreme adevărate instituții. Astfel vom aminti:

— Dialogul Bisericilor Ortodoxe cu Bisericile vechi orientale, precaldoniene; cu Biserica vechi-catolică; cu Biserica Anglicană și cu bisericile protestante Luterane și Reformate. De curînd s-a inițiat și un dialog bilateral între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Luterană din R.F.G.

S-a inițiat apoi un dialog pan-ortodox cu Biserica romano-catolică.

În cadrul relațiilor cu Vaticanul, în 1971, o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu episcopul Antonie Plămădeală a vizitat și a purtat discuții cu Papa Paul al VI-lea și cu conducătorii dicasteriilor romane și ai Secretariatului pentru Unitate, iar în 1979, episcopul Antonie Plămădeală a făcut o vizită noului Papă, Ioan Paul al II-lea, abordînd în special problema dialogului în pregătire, dintre ortodocși și romano-catolici.

5. Printre fondatorii altei mari organizații creștine internaționale, *Conferința Bisericilor Europene*, s-a numărat și Prea Fericitul Patriarh Iustin, care a și fost dintru început și este și în prezent membru al Prezidiului, forul suprem de conducere al acestei organizații.

6. Cea de a treia mare organizație creștină internațională, *Conferința Creștină pentru Pace*, a numărat și ea de la început, printre conducătorii ei, pe Prea Fericitul Patriarh Iustin. Stațeta a fost preluată apoi de I.P.S. Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului, de I.P.S. Mitropolit Nestor Vornicescu al Olteniei și de Pr. Ilie Georgescu.

7. Delegații ale Bisericii Ortodoxe Române au făcut vizite frățești unor Biserici Ortodoxe surori ca și unor Biserici vechi orientale, anglicane, protestante. Nu le vom putea menționa aici pe toate, dar le vom aminti pe cele mai importante.

Astfel, Patriarhul Justinian a vizitat Patriarhia Ecumenică (1968), Patriarhia Ierusalimului (1975), în mai multe rînduri Patriarhia Moscovei, Biserica Ortodoxă vechi orientală din India (1969), Biserica Ortodoxă Coptă din Egipt (1969, 1971), Biserica Ortodoxă Coptă din Etiopia (1969, 1971), Biserica romano-catolică din Austria (1968), Biserica anglicană din Anglia (1966), Bisericile romano-catolice, evanghelice și vechi catolice din R.F.G. (1970), Biserica romano-catolică din Belgia (1972), Consiliul Ecumenic al Bisericilor și Bisericile protestante, din Elveția (1966), Biserica Ortodoxă din Bulgaria (1953, 1966, 1971), Biserica Ortodoxă Sirică (1957), Biserica Ortodoxă din Grecia (1971), Sfîntul Munte Athos (1963).

O delegație românească din care a făcut parte și P.F. Patriarh Iustin, pe atunci mitropolit al Moldovei și Sucevei, a vizitat în anul 1957 China, iar în anul 1974, o delegație condusă tot de P.F. Sa a vizitat Patriarhia Ecumenică; P.F. Patriarh Iustin, ca mitropolit al Moldovei și Sucevei a condus și o delegație care a vizitat Biserica protestantă din Danemarca, în anul 1971.

Prea Fericitul Patriarh Iustin, a vizitat în mai multe rînduri ca mitropolit al Moldovei și Sucevei, Bisericile din S.U.A., Canada, U.R.S.S., Suedia, Anglia, Franța, Elveția, Grecia, R.F.G. ș.a. O delegație condusă de I.P.S. Teoctist, pe atunci al Olteniei, a vizitat Biserica Ortodoxă vechi orientală din India (1976). I.P.S. Mitropolit Teoctist a vizitat recent parohiile românești din Franța și R.F.G., însoțit de Pr. Ioan Protopopescu.

Prea Fericitul Patriarh Iustin a făcut o vizită oficială Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol în anul 1978, și o vizită parohiilor românești din S.U.A. și Canada, în 1979, cu



Prea Fericitul Patriarh Iustin împreună cu o delegație a B.O.R. în vizită la Președintele Jimmy Carter, la Casa Albă, 9 mai 1979

prilejul semicentenarului înființării Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din aceste țări. Cu acest prilej Prea Fericirea Sa a vizitat pe președintele S.U.A., D-l Jimmy Carter, pe primul New Yorkului, D-l Koch, pe Guvernatorul Canadei, D-l R. Schreyer și pe primul Ministru al Quebecului, D-l R. Levesque.

8. Ar mai trebui poate să adăugăm contribuția românească la buna desfășurare a așa-numitelor *Conferințe Rodos*, conferințe panortodoxe care au avut drept temă majoră, printre altele, și pregătirea Sfîntului și Marelui Sinod Ortodox.

9. Trebuie să mai amintim și de *Comisia de dialog cu musulmanii*, la care Biserica noastră a fost reprezentată în anul 1976 de I.P.S. Arhiepiscop Anitim al Tomisului și Dunării de Jos, la Tripoli, în Libia. O comisie de dialog cu evreii se va întruni la București în octombrie 1979. O delegație a cultelor din România a făcut în iunie 1979 o vizită în S.U.A., la invitația Fundației „Apelul la conștiință”.

Ar mai trebui să adăugăm, desigur, participările ortodoxe românești la lucrările organizațiilor creștine de tineret: *Syndesmos*, *Federația Studenților Creștini* și *Consiliul Ecumenic al Tinerilor*.

10. Tot în cadrul relațiilor externe bisericesti, un loc aparte l-au ocupat schimbările de profesori. La Institutul teologic universitar din București și la Sibiu, au conferențiat de-a lungul anilor profesori de mare notorietate în cercetarea teologică, printre care Stefan Zankov, J. J. von Allmen, Oscar Cullmann, Olivier Clément, Jurgen Molmann și mulți alții. Profesori ai institutelor noastre, printre care D. Stăniloae, Pr. I. Coman, Pr. Ene Braniște, Pr. Isidor Todoran, Pr. I. Rămureanu ș.a. au conferențiat la Facultăți de teologie din multe țări ale lumii ca: Bulgaria, Italia, Austria, Anglia, Franța, R.F.G., Elveția etc.

11. Bunele relații cu Bisericile creștine din Europa, Asia și America, ne-au dat posibilitatea să primim nemăsurate oferte de burse care, în timp, au și fost onorate de un mare număr de studenți români ce au studiat în facultăți de teologie ortodoxe, romano-catolice și protestante din An-

glia, Austria, Belgia, Bulgaria, Egipt, Elveția, Etiopia, Franța, R.D.G., Grecia, India, Israel, Italia, Iugoslavia, Olanda, Spania, S.U.A., Canada și U.R.S.S. Mai mult de 110 studenți și-au putut astfel desăvîși pregătirea teologică în străinătate.

12. Și institutele teologice din București și Sibiu au primit, la rîndul lor, un mare număr de studenți străini din țări ca: Anglia, Bulgaria, Cehoslovacia, Canada, Elveția, Etiopia, Grecia, India, Iordania, Iugoslavia, Liban, Kenya, R.F.G., S.U.A., Uganda și Ungaria. Patriarhia Română a acordat astfel burse la mai mult de nouăzeci (90) de studenți străini.

13. După ce în anul 1951 Institutul teologic universitar din București a acordat titlul de *doctor honoris causa* Patriarhului Alexandru al III-lea al Antiochiei și al întregului Orient, și în 1954 Mitropolitului Nicolae al Krutitelor și Colomnei (U.R.S.S.), în anul 1977 Institutul Teologic Universitar din București a acordat *doctorate honoris causa* unor valoroase personalități din lumea creștină: I.P.S. Mitropolit Meliton de Calcedon, Pastorului Dr. Philip Potter, Secretar General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Em. Sale Arhiepiscopului Olof Sundby, Primat al Bisericii Luterane din Suedia, Em. Sale Episcopului Merwyn Stockwood al Diocezei de Southwark — Londra, E. Sale Henry George Hill — Episcop anglican de Kingston — Canada, Rev. A.M. Allchin — Canonic la Catedrala Arhiepiscopală de Canterbury — Anglia, prof. Nikos Nissiotis, Decan al Facultății de teologie de la Universitatea din Atena — Grecia, Prof. Dr. Wilhelm Nyssen de la Köln — R.F.G. și Prof. Olivier Clément de la Institutul St. Serge — Paris.

14. Bilanțul activității ecumenice și al relațiilor externe ale Bisericii Ortodoxe Române, poate astfel înscris, în acești din urmă 35 de ani, rezultate pozitive de la sine evidente, prin însăși enumerarea atît de multor acțiuni la care a participat sau pe care le-a inițiat.

Drumul e ascendent și avem speranța că îl vom păstra mereu astfel.

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Episcop



Prea Fericitul Patriarh Iustin în vizită la Patriarhul Ecumenic Demetrios I 1978

Chipul Arhiepiscopiei Iaşilor după cei 35 de ani de viaţă nouă din patria noastră



Catedrala mitropolitană din Iași

Prin însăși natura lor, marile aniversări, pe lângă clipele de entuziasm și de bucurie pe care le procură, precum și de pioasă recunoștință față de cei ce au pregătit momentele aniversare, implică și evidențierea realizărilor dobândite în intervalul de timp creator care s-a așternut de la evenimentul împlinit la momentul aniversar.

Pentru istoria României contemporane, ziua de 23 August 1944 reprezintă, de fapt și de drept, cea dintâi și cea mai însemnată zi a noii orânduiri statornice cu voința și prin lupta întregului popor.

Marile și, cu fiecare zi, tot mai numeroasele împliniri pe care le înscrisu în cronică României harnicii și mult talentați fii ai neamului sunt binecunoscute nu numai în țară, ci pe toate meridianele pământului. Chipul Patriei, purtând veșmântul acestor mari realizări, ne apare, acum la împlinirea a 35 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă, în toată strălucirea sa. Viața cea nouă pulsează în toate domeniile și la toate nivelele. Peste tot se observă spiritul creator, strădania pentru ca bunăstarea să sălășuiască în familie și în societate, pentru individ și pentru obște. Bunurile materiale și spirituale sunt destinate tuturor oamenilor.

În climatul acesta general instaurat în Patria noastră în urmă cu 35 de ani, Biserica Ortodoxă Română, bucurându-se de deplină libertate a sprijin statornic și activ năzuințele și împlinirile credincioșilor săi.

Potrivit tradiției sale milenare, Biserica strămoșească și-a împletit armonios lucrarea sa cu aceea a poporului, integrându-se în viața cea nouă care se cutorea zi de zi.

În această etapă istorică în care a pășit poporul, Arhiepiscopia Iașilor, condusă de Ierarhii ei înțelepți, a înscris pagini valoroase în viața sa multiseclară.

În anii orînduirii noi, cum remarcă Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, „alături de acțiunea pentru statornicirea relațiilor frățești între oameni și popoare, de rîvnă pentru tot ceea ce este bun și folositor omului, de avîntul clocotitor pentru zidirea unei orînduirii de belșug și mulțumire, moștenirea culturală a poporului nostru este în atenția binevoitoare a Conducerei de Stat. Numeroase monumente istorice, între care sute de biserici și mănăstiri, și-au redobîndit, cu sprijinul material și tehnic al Statului, înfățișarea pe care o aveau în vremurile de demult”.

În timpul rodniciei arhipăstoriei la Iași, Prea Fericitul Patriarh Iustin a arătat deosebită puntare de grijă restaurării remarcabilelor monumente de artă bisericească, presărate pe plaurile moldovenești și bucovinene și înălțării de noi locașuri de închinare acolo unde se simțea nevoia.

Spre exemplificare, vom aminti că în intervalul de două decenii, 1944—1964, s-au efectuat lucrări de restaurare la cca. 50 de monumente istorice bisericești. Astfel, rînd pe rînd, au îmbrăcat haină nouă: Mănăstirea Neamț, ctitoria lui Petru Mușat și a lui Ștefan cel Mare, Mănăstirea Sucevița, ctitoria Movileștilor (1584), Mănăstirea Moldovița, ctitoria lui Petru Rareș (1532), ctitoria lui Teodor Bubuiog, biserica Mănăstirea Humorului (1530); biserica Voroneț (1488), remarcabila ctitorie a lui Ștefan cel Mare; Mănăstirea Putna (1466—1469) unde marele voievod și-a ales locul de veșnică odihnă; Mănăstirea Slatina (1588), ctitoria lui Alexandru Lăpușneanu; Mănăstirea Dragomirna (1609), ctitoria Mitropolitului Anastasie Crimca; biserica Sf. Gheorghe din Hirilău (1492); biserica Golia (1650) și Galata (1578) din Iași; Sala gotică de la biserica Sfinții Trei Ierarhi 1635—1639 și numeroase alte monumente istorice și de artă bisericească. Au fost construite numeroase biserici: Boroaia, biserica din Iaslovăț, acelea din Tarna Mare, Poiana, Mălini etc. „Maica Bisericilor Moldovei”, cum numea marele Mitropolit Veniamin Costachi ctitoria sa, Catedrala mitropolitană din Iași, a căpătat și ea înfățișare nouă, prin lucrări de restaurare, curățirea picturii, zugrăveli exterioare, lucrări executate prin grija Prea Fericitului Patriarh Iustin, iar în prezent prin punțarea de grijă a Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Teoctist.

La cele mai de seamă mănăstiri și biserici monumente istorice au fost organizate colecții de obiecte de artă bisericească.

Este necesar să remarcăm că, tot prin grija Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, s-a construit la sediul arhiepiscopal un cămin preoțesc, sediul administrației mitropolitane și sediul protopopiatului, care se încadrează armonios arhitecturii catedralei mitropolitane și reședinței arhiepiscopale.

Bucuria lucrului împlinit

(Continuare din pag. a 2-a)

jertfit cu generozitate pentru ele. Nu vom menționa pe toate cele 48 de biserici noi, edificate în ultimii 35 ani, ci doar dîvea mai reprezentative: Tomesti (1967), Fizești și Stănița de Sus (1978), protopopiatul Brad; Tîrnăvița (1950) și Ghelar (1973), prot. Deva; Arad-Bujac (1976), Sintana (1972), Horia (1977), Sînleani (1978), prot. Arad, ș. a. Ne oprim aici și precizăm că, la ora de față, în eparhie sînt în plină construcție încă 9 biserici, a căror siluete se ridică cu bunăcuviință spre cer, ca o tainică rugăciune de mulțumire și de preamărire a lui Dumnezeu.

O atență puntare de grijă s-a manifestat și pentru buna întreținere a locașurilor de cult (biserici, capele sau paraclise), a caselor parohiale și cimitirelor. În acest scop, majoritatea bisericilor au suferit importante lucrări de reparații și renovări. Astăzi, toate cele 793 de biserici din eparhie sînt bine îngrijite, curate și frumos împodobite. De asemenea, cu contribuția credincioșilor și cu ajutoare acordate de Episcopie, au fost pictate și restaurate pictural peste 150 de biserici. Aceste lucrări sînt mărturia dragostei credincioșilor față de Biserica, a unității religioase din sinul parohiilor. Aceeași grijă s-a manifestat și față de cele 377 case parohiale existente în eparhie precum și față de cimitirele parohiale.

O altă latură a activității Episcopiei pe linie gospodărească o constituie grija față de mănăstirile și bisericile monumente istorice. Conservarea acestor monumente, readucerea lor la frumusețea dintru început, ca stil și înfățișare, consolidarea și predarea lor în stare bună generațiilor viitoare, iată gîndul cuviincios care a animat această activitate de mare prestigiu. La importantul grup de biserici vechi românești din piatră conservate

în zona Hațegului, județul Hunedoara (Denișu, Gurasada, Sîntămăria-Orlea, Strei, Streisingeorgiu, unde s-a descoperit cea mai veche pisanie din țară în limba slavonă, datată 1313, precum și cel mai vechi ansamblu de pictură murală din aceeași vreme), s-au executat serioase lucrări de res-



Biserica din Sintana (1975)

taurare prin grija și cu concursul Statului. Lucrări similare au fost executate la majoritatea monumentelor istorice din eparhie: Hălmagiu, Șiria, Lipova, Nermiș, Feniș, județul Arad ș. a.

O deosebită atenție s-a acordat mănăstirilor din eparhie: Hodoș-Bodrog, Sf. Simeon Stîlpnicul din Arad-Gai și Prislop). Atestată documentar din anul 1177, mănăstirea Hodoș-Bodrog este în plin șantier. Anul acesta au fost terminate lucrările de restaurare la

turnul clopotniță, construit de ctitorii bisericii, familia Iacșici. Paralel cu aceste lucrări de consolidare și restaurare, aici s-a organizat și o frumoasă colecție de obiecte și cărți vechi bisericești.

Ctitoria din 1760—1762 a episcopului Sinesie Jivanovici, mănăstirea Arad-Gai a reinviat în ultimele două decenii datorită importanțelor acțiuni de înnoire și îmbunătățire care s-au făcut și se fac în continuare. În jurul acestei mănăstiri, s-a ridicat un întreg complex de clădiri pentru uzul călugărițelor și al Centrului eparhial. Tot aici a fost organizată o colecție bogată și variată de obiecte de cărți vechi bisericești.

Cea de a treia mănăstire a Episcopiei, Prislopul, ctitorie a călugărului Nicodim de la Tismana, a început și ea să-și reinnoiască aspectul interior și exterior.

Nici reședința episcopală din Arad, opera episcopului Ioan Mețianu din 1879, nu a rămas în afara gîndului de reinnoire și primenire. S-au efectuat lucrări de reparații și transformări radicale, ceea ce a înlesnit ostenitorilor Centrului eparhial să-și desfășoare munca în bune condiții. Tot aici au fost date în folosință un frumos paraclis, sfințit în anul 1967 de Patriarhul Justinian și o sală de ședințe.

Aceste împliniri pe tărîm gospodăresc, desprind din tabloul harniciei și evlaviei credincioșilor și preoților din parohii, se întregesc în chip armonios cu viața religioasă din eparhie.

Preoții celor șapte protopopiate, conștienți de răspunderea care apasă pe umenii lor, s-au îngrijit și se îngrijesc cu interes și cu toată luarea aminte să-și îndeplinească corect și la vreme îndatoririle lor liturgice, pastorale, misionare și sociale.

La popasul celor 35 de ani de la eliberarea Patriei noastre, ierarhii, clerul și credincioșii Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmagului, mărturisesc cu gînd curat că sînt integrați în munca plină de eroism a poporului român pentru o viață cit mai bună și mai prosperă.

Orizonturi noi

(Continuare din pag. a 4-a)

Sava Brancovici ai Transilvaniei, care au apărut credința străbună ortodoxă din veacul XVII, precum și a lui Visarion Sarai și Sofronie de la Cioara și a mucenicului Oprea Nicolae din Săliștea Sibiului, luptători împotriva unității de la 1700 și a nedreptăților din acea vreme, la care se adaugă canonizarea sfințului Iosif cel Nou de la Partoș din Banat, Calinic de la Mănăstirea Cernica etc., este un alt act de împlinire al Bisericii noastre din vremurile pe care le trăim, vremuri binecuvîntate de Dumnezeu.

Restaurările de biserici și mănăstiri, monumente istorice care au fost aduse în forma lor inițială, ca o mărturie a trecutului nostru permanent pe aceste meleaguri, au cunoscut o epocă fără precedent în istoria noastră bisericească. Mănăstirile restaurate din Moldova și Oltenia au devenit astăzi obiectul atenției și admirației universale. În același timp s-au construit biserici noi, case parohiale și alte anexe gospodărești pentru parohiile noastre.

Pe linia împlinirilor bisericești, noi cei care slujim credința străbună în istorica cetate a Albei Iulia, loc de suferință pentru martirii neamului: Horia, Cloșca și Crișan, dar și de împliniri cum au fost de pildă Unirea din 1918 și Reîntregirea bisericească din 1948, avem bucuria să mărturisim o altă mare împlinire a Bisericii noastre: Refacerea străvechiului scaun vladicesc de la Bălgrad, în 1975, ca o recunoaștere a importanței pe care acesta l-a avut pe tot parcursul existenței sale în promovarea credinței naționale și în slujirea poporului.

Refacerea Episcopiei de Alba Iulia, ca și ridicarea la rangul de Arhiepiscopie

copii a Episcopiei Clujului și a Episcopiei Dunării de Jos, sînt mărturii grăitoare a climatului de libertate și largă înțelegere de care se bucură la noi cultele religioase.

Prin toate aceste mari împliniri, Biserica noastră, prin ierarhii, preoții și credincioșii ei, înțelege să servească poporul și țara pe linia tradițională a slujirii ei de totdeauna. Integrarea firească a slujitorilor și credincioșilor Bisericii în realitățile vieții noi pe care o trăim cu toții, susținerea și promovarea tuturor acțiunilor care contribuie la fericirea și bunăstarea omului, la pacea și înțelegerea în lume, sînt pentru noi, cler și credincioși datorii fundamentale izvorite din conștiința împlinirii poruncii divine de a ne iubi unii pe alții, de a sluji unii altora, așa cum ne-a dat pildă Mîntuitorul Hristos.

În lumina acestor realități, Episcopia de Alba Iulia, în răstimpul scurs de la reînființarea ei, a căutat să reîmpropăteze în conștiința și inimile clerului și credincioșilor de pe raza județelor Alba, Mureș și Harghita, îndatoririle față de credința străbună, față de Patrie, față de credincioșii celorlalte confesiuni prin osteneala depusă pe linie culturală, administrativ-gospodărească, socială și ecumenică cum reiese din imaginile alăturate.

La acest popas aniversar aducem și noi un smerit omagiu celor ce s-au jertfit pentru împlinirea dorinței de independență, libertate și unitate, ca și aceora care se dăruiesc astăzi, popor și conducători în frunte cu Președintele nostru iubit, Domnul Nicolae Ceaușescu, care se străduiește să obțină prin muncă creatoare roadele binecuvîntate: bunăstarea și fericirea poporului, pacea și bunăînțelegerea în lume.

† EMILIAN
Episcop de Alba Iulia

O preocupare constantă a acestor ani a constituit-o activitatea editorială și tipografică. Din inițiativa și sub direcția îndrumare a Prea Fericitului Patriarh Iustin, a apărut, în condiții grafice deosebite, valoroasa lucrare „Monumente istorice bisericești din Mitropolia Moldovei și Sucevei”, în care sînt prezentate cele mai de seamă mănăstiri și biserici de pe aceste plaiuri.

O altă realizare, care și-a dobîndit deja un loc aparte în cultura românească, este reeditarea „Psaltirii în versuri” a Mitropolitului Dosoftei, ediție de înalt nivel științific, care s-a bucurat de o largă și mult apreciată primire în rîndul lingviștilor și isto-

ricilor literari din țară și de peste hotare.

Răsfoind filele cronicii Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist s-a aplecat spre a descifra, din negura anilor, chipul ilustrelor Mitropolii al Moldovei, Iacob Putneanul (1719—1778), care s-a vădit pildă „în slujba Ortodoxiei românești, a năzuințelor de unitate națională și de afirmare a culturii române”. Monografia dedicată ierarhului Moldovei, care a păstrat „obiceiul pămîntului” și a sprijinit pe românii transilvăneni asupra social, național și religios, trimițîndu-le Antimise, veșminte și cărți de slujbă, a apărut în anul 1978, bucurîndu-se, la rîndul ei,

de o foarte bună primire în rîndul specialiștilor.

Cei 35 de ani care au trecut de la înfăptuirea unuia dintre cele mai însemnate acte istorice pentru devenirea României noi au fost ani rodnici, ani de progres și bunăstare, de cultură și de civilizație.

Împreună cu toți fiii Patriei, ierarhii, slujitorii și binecredincioșii creștini de pe frumoasele plaiuri moldovenești și bucovinene își exprimă simțămîntele lor de adîncă recunoștință față de cei ce au făurit acest act de o auit de mare importanță și cu auit de binefăcătoare împliniri pentru România contemporană, liberă și fericită.

† ADRIAN BOTOȘĂNEANUL
Episcop-Vicar

Întru cinstirea eroilor neamului

Așezat în calea tuturor vicisitudinilor și răutăților, neamul nostru românesc a avut prilej în decursul veacurilor — și aceasta începând cu epoca sa de formare — să dovedească un eroism neîntrecut în apărarea ființei sale, ca și a pământului pe care s-a născut și a crescut. Acest eroism a fost expresia celei mai mari iubiri față de fiii săi, față de glia strămoșească și față de tot ceea ce el a făurit și a durat pe acest pământ, fiind adeseori nevoit să-și apere „sărăcia și nevoile și neamul”, cum spune atât de frumos poetul M. Eminescu. Eroismul este expresia patriotismului ridicat pe cele mai înalte culmi, a sentimentului de iubire și prețuire a pământului pe care trăim și a celor cu care trăim și muncim împreună, legați fiind laolaltă prin origine, prin felul de viață, prin obiceiurile și tradițiile moștenite de la străbuni, prin aspirațiile pe care le nutrim toți în vederea propășirii și înălțării Patriei noastre comune.

Creștinismul a ridicat eroismul la rangul de cea mai înaltă virtute morală, deoarece eroismul este dăruirea și jertfărea propriei tale vieți pentru binele și fericirea altora, pentru ajutoarea și ușurarea sarcinilor celor năpăstuiți. Eroismul creștin își are rădăcina și izvorul în însăși jertfa Mântuitorului Hristos pentru mântuirea lumii, pentru mântuirea oamenilor, care prin întruparea Sa, au devenit frații Lui. De aceea, la temelie eroismului creștin stau cuvintele adresate de Mântuitorul Apostolilor Săi: „Mai mare dragoste decât aceasta că cineva să-și pună viața sa pentru prietenii săi, nimenea nu poate să aibă” (Ioan 15, 13). În jertfa supremă a Mântuitorului pentru izbăvirea celor cu care a devenit frate prin întrupare, își găsește izvorul eroismul creștinilor din primele veacuri, care au fost în stare să îndure sfârșirea leilor, răscucirea trupurilor în flăcări, moartea lentă dar dureroasă prin crucificare.

S-ar putea crede că eroismul este apanajul unor temerari, o atitudine sau o conduită îndrăznească a celor care nu-și prețuiesc suficient viața, sau care se dedau la fapte de eroism numai spre a fi laudați de alții. Nimic nu este însă mai greșit decât o astfel de concepție despre eroism. Eroismul nu este nici descătușarea unei forțe oarbe, asemenea unui uragan, care odată dezlănțuit, este în stare să se pună, deopotrivă, atât în slujba binelui, cât și a răului. Căci dacă eroismul este descătușarea și descărcarea unei energii supraomenești, el este pus totdeauna în slujba binelui, în slujba unui ideal mai înalt. Eroismul lui Gheorghe Doja, al lui Horia, al lui Tudor Vladimirescu, al lui Nicolae Bălcescu și al multor alora asemenea lor, este dăruire personală, este dăruire supremă, este jertfelnicie, toate puse în slujba idealurilor de libertate și dreptate națională și socială. Eroii nu sunt personalități care apar sporadic în sinul unui popor, indiferent de natura eroismului lor, ci ei sunt expresia și exponenții colectivităților naționale și sociale dornice de libertate, de lumină, de dreptate națională și socială, de aceea ei se nasc și cresc în sinul unor popoare cu sutele, cu miile, cu zecile de mii, exprimând gândurile și idealurile celor în mijlocul cărora au apărut și ei reprezintă „brațul milionelor de brațe” dornice să triumfe în lupta pentru o viață mai bună și mai dreaptă.

Pe bună dreptate afirma filozoful Th. Carlyle că eroii sunt vulcanii în erupție ai sufletului colectiv, în ei

frământându-se, ridicându-se și descărându-se tumultuos obstea sau mulțimea din care au răsarit. Ei sunt lumina care luminează calea, ei sunt făclia care nu poate fi pusă sub obroc, ei sunt cetatea ce stă deasupra muntelui, care nu se poate ascunde (Matei 5, 14). Sunt modelul, dar și făurarii conștiinței ai idealurilor pe care poporul le simte și le trăiește și care prin ei dobândesc formă, lumină și strălucire. Iată de ce eroii au fost cinstiți și prețuiți de către popoarele în mijlocul cărora au apărut și pentru care au luptat.

Din sinul poporului nostru, în decursul veacurilor, s-au ridicat mulțimi de eroi, dintre care cei mai mulți și-au pecetluit viața cu jertfa supremă pentru binele obștei. Conștient de valoarea contribuției și jertfei acestora pentru împlinirea idealurilor naționale și sociale, poporul nostru și-a cinstit și preamărit totdeauna eroii săi prin balade, cîntece de vitejie, prin monumente ridicate în cinstea și amintirea lor, prin evocarea personalității și jertfei lor în cadrul unor serbări, prin opere literare de toate genurile, scrise de scriitori talentați, prin numele lor dat unor instituții, întreprinderi, piețe sau străzi. Mai mult, el își exprimă convingerea în cîntare că așa precum a avut eroi în trecut și are în prezent, îi va avea și în viitor: „Eroi au fost, eroi sînt încă / Și-or fi în neamul românesc / Căci rupți sînt ca din tare stîncă / Românii orișunde cresc”.

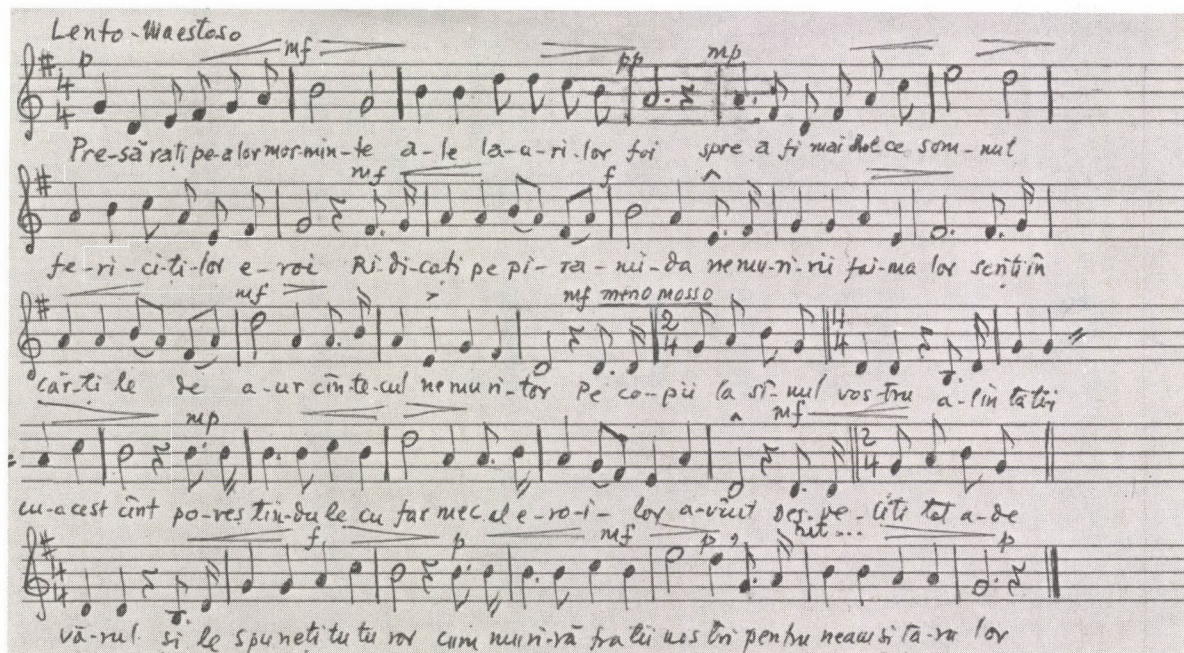
În concepția poporului nostru, eroii sînt nu numai mîndria noastră, fala și bogăția noastră, modelul pe care trebuie să-l urmărim, ci sînt și garanția că noi cei de astăzi îi vom păstra mereu în amintirea noastră, spre a-i avea drept exemple vii pentru ceea ce trebuie să facem pentru Patria și poporul nostru. Vom urma deci calea lor nu numai în apărarea Patriei, ci și în păstrarea tuturor cuceririlor democratice pe care poporul nostru le-a dobîndit în ultimele decenii. Căci eroismul nu se dovedește numai în lupta pentru apărarea Patriei, ci și în lupta pentru întocmirea unei vieți mai bune și mai drepte, în lupta pentru continuă înflorire a Patriei.

Din acest motiv, cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la eliberarea Patriei noastre de sub jugul robiei fasciste, poporul nostru aduce un pios omagiu tuturor eroilor neamului, din trecutul îndepărtat și pînă astăzi, care, prin jertfa vieții lor sau prin munca lor neprecupețită, au contribuit la păstrarea limbii, legii și moșiei strămoșești. Prin cultul eroilor noi ne înălțăm pe noi înșine, deoarece manifestîndu-ne recunoștința față de ei, arătăm că le prețuim jertfa și munca lor, că le sîntem recunoscători pentru moștenirea pe care ne-au lăsat-o, că datorită sacrificiilor pe care ei le-au adus, astăzi noi, urmașii lor, ne bucurăm de o viață liberă, într-o țară care zi cu zi se înnoiește și se ridică pe culmile pe care ei abia le-au visat.

Ca cetățeni devotați Patriei și statului nostru, prețuim și cinstim pe eroii noștri pentru tot ceea ce ei înseamnă pentru neam și țară. Dar în calitate de creștini, noi datorăm eroilor ceva din evlavie și cinstirea cuvenită sfinților, pentru că fiecare dintre ei poate spune, asemenea Sfîntului Apostol Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat... credința am păzit” (II Tim. 4, 7). Iar lupta cea bună pe care au dus-o și credința pe care au păzit-o au fost puse în slujba înfăptuirii idealurilor de veacuri ale Patriei și poporului nostru.

Arhid. Prof. I. Zăgrean

Imnul eroilor



Presărați pe-a lor morminte
Ale laurilor foi
Spre a fi mai dulce somnul
Fericitilor eroi.

Refren:

Ridicați pe piramida nemuririi faima lor
Scriți în cărțile de aur cîntecul nemuritor.
Pe copii la sinul vostru alinați-i cu-acest cînt
Povestindu-le cu farmec al eroilor avînt.
Desvelîți tot adevărul și le spuneți tuturor
Cum muriră frații noștri pentru neam și țara lor.

Și pe sacrele morminte
Puneți lacrimi și flori,
Spre a fi mai dulce somnul
Miilor de luptători.

Refren:

Conviețuire ecumenistă

„Voi toți sînteți frați”
(Matei 23, 8)

Una dintre marile realizări care au urmat zilei de 23 August 1944 este rezolvarea problemei naționale în România.

Se știe că, în decursul vremii, pe pământul nostru străbun s-au așezat și alte neamuri: maghiari, secui, germani și alte naționalități. Pașnic prin fire și ospitalier, poporul român a conviețuit frățeste cu fiii altor naționalități, cu care și-a împărtășit bucuria și amarul. Ba mai mult, documentele istorice ne stau mărturie că, în anumite momente grele din istoria poporului nostru, alături de români au luptat și naționalitățile conlocuitoare pentru apărarea țării, precum și în marile răscoale împotriva asupririlor sociale și naționale de altădată.

Este adevărat că, nu de puține ori, stăpîni haini la suflet, străini de interesele reale și superioare ale tuturor fiilor acestor meleaguri, au căutat să-i învrăjbească.

Cu totul altfel stau lucrurile astăzi. Egali în drepturi și îndatoriri, toți cetățenii țării sînt ocrotiți fără nici un fel de discriminare, de limbă sau religie, de patria lor comună, Republica Socialistă România. Egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor țării nu este o simplă afirmație, ci este o realitate concretă cum, la acest înalt nivel, în puține țări este ea înfăptuită. Sub raport economic de pildă, s-a urmărit și se urmărește dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării. Ba mai mult, dacă în anii 1971—1975 ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost de 12,9 la sută, în județele Harghita, Covasna, Bistrița-Năsăud, Satu Mare ș.a., acest ritm a fost între 15—21,6 la sută.

Sub raport cultural apoi, este suficient să reținem că din cele aproximativ 29.000 unități școlare de tot felul peste 3.300 sînt în limbile naționalităților conlocuitoare. Din 970 licee, 160 sînt în limbile acestor naționalități.

Învățămînt în limba maternă au și cultele religioase aparținînd naționali-

tăților conlocuitoare, pentru pregătirea personalului de cult și anume la Cluj-Napoca, Alba Iulia, Sibiu, București etc., în limbile acestor naționalități tipăritu-se și reviste cu caracter religios-bisericesc.

De asemenea, în limbile naționalităților conlocuitoare funcționează astăzi în țara noastră 14 teatre și apar 52 de publicații cu caracter general, iar 9 cu caracter cultural-artistic, în toate manifestările culturale, inclusiv „Cîntarea României”, fiind masiv prezente naționalitățile conlocuitoare.

Aceste excelente condiții — au favorizat și conviețuirea ecumenistă, frățescă între cultele din țara noastră.

Nu vom zăbovi aici asupra multelor inițiative comune ale cultelor din România la cauza păcii și altor probleme majore ale zilelor noastre, nici asupra conferințelor teologice interconfesionale care se țin de mai multe ori pe an, ci ne vom referi mai ales la armonioasă împreună-viețuire între preoții și credincioșii noștri ortodocși români de pildă și preoții sau pastorii și credincioșii altor culte și naționalități, care conviețuiesc cu deosebire în Transilvania. În această privință, de la început trebuie să spunem că s-a surpat pentru todeauna zidul nefiresc care despărțea, uneori, destul de vădit și dureros pe fiii aparținători unor diverse Biserici sau culte.

Întîlnirile prietenești, vizitele reciproce, participările laolaltă la anumite evenimente bisericesti și familiale, precum și alte forme de manifestări ale dragostei frățiești sînt astăzi lucruri firești în toate parohiile mixte din Transilvania.

Cîteva exemple concrete din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului sînt, credem, cât se poate de grăitoare în această privință.

Așa de pildă, ori de cîte ori I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului săvîrșește o vizitație canonică sau o sfințire de biserică într-o parohie mixtă, la bucuria duhovnicească a credincioșilor ortodocși participă și reprezentanți ai celorlalte culte, care iau

cuvîntul de fiecare dată. „Aici la Boian — mărturisese cu ani în urmă cu un astfel de prilej pastorul ev. lut. Kurt Fabritius din Boian — am observat ceva care m-a bucurat și anume: Între credincioșii ortodocși și evanghelici există relații foarte bune și strînse. De multe ori Duminica după-masă văd credincioși ortodocși și evanghelici pe bancă în fața caselor și vorbind despre munca lor comună pe ogor, sau de grijile ori bucuriile lor familiale, de multe ori cu privire la credință. Ei știu deosebirile în obiceiuri și sărbători, dar respectă felul de a trăi și a crede al altora”. Tot cu un astfel de prilej, preotul romano-catolic din Imper, Miercurea Ciuc, Doboși Aron, spunea: „Tnăim în această țară și mărturisim împreună credința în Iisus Hristos. De aceea se cuvine să trăim împreună ca frații, așa cum trăiesc copiii într-o familie...”. Tot la o asemenea ocazie pastorul unitarian din Făgăraș, E. Kiss, mărturisese: „Diferențele credințe și culte nu sînt un obstacol, ci o posibilitate sfîntă ca, mergînd pe căi diferite, totuși să ajungem la același țel: iubirea între oameni și pacea pe pămînt. Cu toții luptăm și muncim, fiecare după credința și convingerea sa, pentru înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, și fericirea tuturor oamenilor”.

De asemenea, cînd un episcop al altiei Biserici: romano-catolice, evanghelice-luterane, reformate etc., își cercetează credincioșii din parohiile unde sînt credincioși ortodocși, la bucuria acestora participă și credincioșii noștri în frunte cu preotul lor, cum s-a întîmplat, de pildă, în localitățile: Dumbrăveni și Micăsasa — protopopiatul Mediaș, Budila — prot. Brașov, Rupea ș.a.

Și mai frecvente sînt vizitele familiare reciproce între preoții noștri și preoții sau pastorii altor culte, cu care ocazii se fac schimburi de reviste și cărți, precum și informări reciproce în domeniul lucrării pastorale.

Credincioșii din Rotbav, prot. Brașov, au contribuit și ei la repararea bisericii evanghelice din localitate, așa după cum credincioșii reformați din Araci — Sf. Gheorghe, au ajutat la construirea bisericii ortodoxe, astfel de exemple fiind desigur mult mai numeroase.

Demn de reținut este și faptul că în Tipografia Centrului nostru mitropolitan din Sibiu s-au tipărit o seamă de lucrări pentru Episcopia reformată din Cluj-Napoca, cît și pentru Episcopia evanghelică-luterană C. A. din Sibiu, pentru această Episcopie tipăritu-se, lună de lună și revista „Kirchliche Blätter”.

Șirul manifestărilor conviețuirii ecumeniste sau al ecumenismului practic este desigur mult mai mare, el îmbogățindu-se de la an la an pe tot cuprinsul țării noastre.

Viețuind astfel împlinim voia lui Dumnezeu, care ne amintește mereu: „Voi toți sînteți frați”, contribuind totodată la unitatea spirituală a națiunii noastre, la munca sa de zidire a unei vieți tot mai prospere.

Prot. Ștefan Tascianu

Arhid. Gh. Papuc

Pămînt Românesc

Acest pămînt ne este vatra și darul nostru de desăvîrșire. Aici ne e lemnul de leagăn și lemnul de epitaf. Țărîna lui caldă ne-a mîngîiat tălpile și ne-a crescut, ne-a dat viață și morminte. Acest pămînt, ne mîngîie cu flori iar cînd murim ne ține minte. Pe acest pămînt ne sorbim, acră, în-virtoșată, asprită de soare, sudoarea cursă pe unelte și pe arme.

Pămîntul românesc iradiază în istorie frumusețea veșniciei. Pe el se înalță fabrici ce deslănțuie grandioasa simfonie a muncii, a întrecerii, orașe care cîntă prin culori și prin acor-

duri înscrise în spații, sate care gem de roade și bucate, bisericile și mănăstirile, aceste sanduare din care desprindem istoria poporului nostru încercat și dîrz, plin de tărie strămoșească. Pe el se întind apele care stîmpără setea căprioarelor, mările de grîne ca părul Cosînzenei, munții cu streșini de răcoare, cîmpiile într-un lac imens de soare și dealurile cu livezi înflorite în dimineață. Pe acest pămînt crește lemnul fluierei doinei românești și privilegiata ei dăruiește cîntecul înălțîmii. Sub bolta arcuită-n frumusețea acestui pămînt ne

sînt date risetul și floarea, dragostea și tot ce ne dorim.

Viscolii de cumplite vremi, troienii de poftele lacomelor imperii, biciuiți de crivățul unor veacuri năpraznice ne-am apărut în toată vremea glia căci întreaga taină a istoriei românești s-a cristalizat în diamantul strălucitor al dreptului nostru asupra pămîntului pe care trăim, vorbindu-ne frumos limba și cinstindu-ne cu bucurie viața. Sîntem un neam legat de brazdă, prin credință.

Astăzi pămîntul românesc, sub mîndrul, limpedele tricolor, aici între Carpați și Dunăre, ține aprinsă candelă latină a neamului, înflorind în belșug de roade și realizări. Pe acest

pămînt se promovează cultul tradiției, receptivitatea selectivă la nou, cultivarea eroismului cotidian al vieții, eliberarea omului de asuprire socială, de minciună și violență, de spectrul sfîșierii interioare a personalității. Din toate așezările țării emană strălucire sub nimbul de lumină al Căutorului României de azi, Nicolae Ceaușescu, la inima căruia stă fapta, bunătatea și demnitatea.

Pămînt românesc, pămînt binecuvîntat! Din iubire față de tine, ardem ca un jăratec, ardem fără flăcără, oțelii și întăriți pentru a te apăra în toată vremea și a-ți dăruia tot ce avem în noi mai curat și mai sfînt.



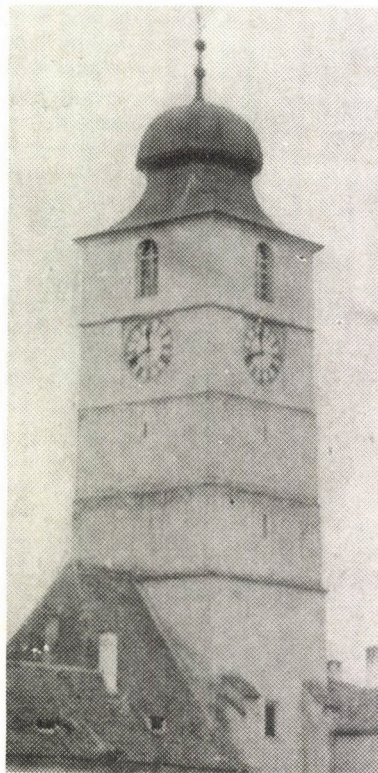
Cartierul Hipodrom III

SIBIUL

IERI ȘI AZI



Piața Unirii



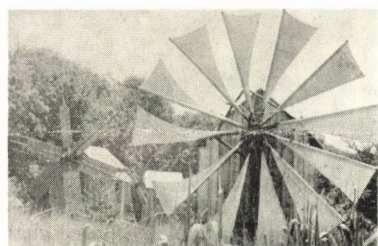
Turnul Sfatului



Casa de cultură a Sindicatelor



Piața Republicii



Muzeul tehnicii populare



Aspecte sibiene



Parohia „Tre Stejari”, Sibiu



Bulevardul Mihai Viteazul

Cititorule! În noaptea asta aș vrea să-mi fii tovarăș. E-așa liniște în jur de parcă cerul se sărută cu pământul. Vom merge încet pe străzile cetății ca nu cumva să tulburăm înfiorații pași ai timpului și cel ce strigă ora în cetate s-anunțe mai degrabă zorile.

Vom face-o-ntoarcere în timp și-aș vrea să nu fii singur. Viața acestei cetăți este atât de deplină în întâmplări, evenimente, împliniri și izbînzii încît a devenit istorie, o istorie care obligă în primul rînd cunoașterea ei, o cunoaștere însușită ca o lecție de scriură, ca alfabetul din abecedar.

În toată Transilvania nu există ceva asemănător acestei cetăți. Dacă a fost întemeiată de acel patrician săracit Hermann din Nürnberg, sau de acel isteț care ceruse mai marilor cetăți să-i dea atît pămînt cît cuprinde pielea unui bivoli și tăind-o în fișii subțiri a înconjurat cu ele toată această ridicătură de pămînt așezată în crucea drumurilor prin al XII-lea secol, nu-ți pot spune. Prima mențiune documentară datează din secolul al XII-lea și poartă numele de „Prepositus cibiniensis”. Cert este că „Sibiul a fost de la început situat în mijlocul unei străvechi populații românești de țărani, păstori și plugari, ajunși sub stăpînirea coloniștilor sași veniți din părțile Rinului”.

Ascundu-te, ascunde-te după acest zid al bazilicii romane pînă trec hoardele tătare — simtem numai la începutul celui de-al XIII-lea secol — mare jaf și morți destui. Uite! cei rămași ridică trei rînduri de ziduri, centuri protectoare de întărire și apărare înconjurînd Orașul de Sus, pentru că ce-i mai sus trebuie înconjurat și apărut și iară, apar primele patru mari ulițe.

Forfota se întetește. Apar breslele meșteșugărești și negustorii care pleacă ca să se întoarcă oboșiți din Praga, Viena, Hamburg, Levant și Țara Românească. Se-nalță încet dar statornic catedrala Bisericii evanghelice pe urmele vechii bazilicii romane. Primăria veche, un șir întreg de turnuri al Sfatului, al Scărilor, al Piețarilor, al Pulberăriei, ia naștere Piața mare (Ringul mare), Piața mică (Ringul mic), zidurile de apărare din str. Odobescu, Centumviriilor, Al. Sahia și toată bogata dantelărie necesară unui oraș medieval.

Cetatea aceasta a Sibiului n-a fost cruțată de nici un pericol posibil: invazii, molime, stăpîniri străine, jaf, moarte.

În nici un alt oraș al Transilvaniei nu vom înuți așteptarea de luptători ai neamului românesc ca în Sibiu. Pe străzile lui a trecut victorios Ioan de Hunedoara și aici spada celui fără de pereche a fulgerat pentru o clipă, luminînd posibilul întregirii neamului, Mihai Viteazul. Aici a luat ființă înțuia tipografiei din Transilvania și apare prima tipăritură în limba română: „Catehismul românesc” 1544, pe lîngă suita de tipărituri și tipografi sași, iscusiți meșteri și nu puțin la număr.

La numărul 5, str. Bălcescu (fostă Cisnădiei), este casa cumpărată de Episcopul Vasile Moga, cu 36.000 fl. și aprobată specială de la Viena. E prima mare victorie a românilor ardeleni, care pătrund în cetatea Sibiului, după atîtea peregrinări. Gherasim Adamovici a reușit să construiască o biserică ortodoxă în str. Lungă, dincolo de Cibin, în „Maieri”. În această casă a funcționat Seminarul teologic, deschis la 1811 și tot aici a trăit în armonie muzicii compozitorul Timotei Popovici.

La numărul 1 văd întrînd grăbit dar gînditor pe directorul „Tribunei” trăind vremuri și evenimente pe care le va înmănușea în lucrări ca „Moara cu noroc”, „Novele din popor” sau „Lumea prin care am trecut” (Ioan Slavici).

Puțin în urma lui, un tînăr cu un deosebit farmec ardelenesc, în rîs cu două fete, spunîndu-le ceva de-o „Nuntă a Zamferei”. E cel care avea să spună, prin gura lui „Decebal către popor” Puterea este-n voi și-n ze! Dar vă gîndiți eroi / Că zeii sînt departe, sus, / Dușmanii lîngă noi!, George Coșbuc.

Spre mai în susul străzii, la nr. 17, Alexandru Odobescu de-abia plecat mulțumit de reconstituirea clară a ambianței istorice a lui „Mihnea Vodă cel Rău” și iată, iată iese, așezîndu-se-n trăsura cu cai oboșiți, palid dar maestuos, primul domnitor al Principatelor unite, Alexandru Ioan Cuza. Domnul Unirii și al marilor reforme sociale trecea prin cel de-al treilea Principat românesc al țării, gîndindu-se si-

gur la un 1 Decembrie 1918. Mergea să nu se mai întoarcă pe aceleași drumuri, ca alt confrate — Nicolae Bălcescu —, mergea trimis de „monstruoasa coaliție” în Apusul Europei, nu pentru a învăța ceva, ci pentru că știa prea multe.

Vino cu mine cititorule, pe după casa feciorului de primar din Nocrich, bătrîn acum, Samuel Brukenthal, pe care nu-l vom deranja din starea de exaltare a colecționarului de tablouri, cărți, incunabule și tipărituri din veacul XV—XVI. Aici există un tunel strîmt cît urechea acului, între biserica reformată și casa cu balcon susținută de cele mai tăcute femei ale Sibiului — caritatele. E mijlocul străzii 1 Mai. Vom lăsa în dreapta Primăria veche și casa în care a poposit Avram Iancu, trecem pe lîngă cea în care a vecuit pedagogul și poetul transilvănean Zaharia Boiu și ajungem la nr. 20. Aici a mutat marelui mitropolit Șaguna modestul Seminar Teologic deschis de Vasile Moga, organizîndu-l, sporindu-i numărul de profesori și înzestrîndu-l potrivit cerințelor secolului al XIX-lea, încît din el a putut să răsără, la timpul potrivit „Academia Andreiană” și pe umerii ei, prestigiosul Institut Teologic Universitar de astăzi.

Lîngă el, o casă din cărămizi nense care a adăpostit, pentru una sau mai multe nopți, pe acel „tînăr cu ochi mari cît istoria noastră” Mihail Eminescu.

Peste drum forforă mare. Poetul pămîntii noastre Octavian Goga urca spre cununare scările proaspetei catedrale ortodoxe, cea mai mîndră fiică a Bizanțului, născută aici, în mijlocul cetății, greu și în dureri. Tîrzie, dar dreptă biruință. Trecem pe lîngă tipografia deschisă de Șaguna din bani proprii, la 27 august 1850, din teascurile căreia au ieșit un însemnat număr de cărți, manuale școlare, ziare și reviste românești.

În parcul care poartă numele Muzeului Asociației Astra îl auzim pe Bănuțiu strigînd, în focul evenimentelor din 1848 că Ardealul nu-i pustiu. Atîtea personalități zărești în acest parc (Șaguna, Barițiu, Treboniu Laurean, Ilarie Chendi, Iacob Mureșan, Ioan Slavici,

Zaharia Bîrsan, Ioan Rațiu, Papiu Ilarian) încît ai impresia că aici este altarul la care oficiază doar nemuritorii.

„Biserica din groapă”, construită în 1788—1789, adăpostește la umbra zidurilor pe episcopul Vasile Moga, mitropolitul Ioan Meșianu, Zaharia Boiu, Ioan Codru Drăgușanu și pe feciorul Popii Tunsu, Ioan Piurariu Molnar, toți intrați în istorie prin izbînzile lor.

Parcul „Sub Arini”, organizat prin 1856, a inspirat, a aprins și răcorit răbdător frunți mărețe ca ale lui Slavici, Coșbuc, Goga, Agărbiceanu, Rebreanu, Blaga, Victor Eftimiu, Radu Stanca.

Dar iată, a zorilor goană scînteie în zare și-aș vrea să ne întoarcem în marea piață, la Turnul Sfatului. Din vîrfurile lui îți voi arăta mîna. Noile cartiere Hipodrom, Gheorghiu-Dej, Calea Dumbrăvii, Șirand, Tereziană reprezintă cununa biruinței, a biruinței oamenilor liberi, români, germani, maghiari, care muncesc, construiesc și trăiesc în egalitate și frăție-tate.

Pădurea de stejari din Dumbrava Sibiului adăpostește renumitul Muzeu al Tehnicii populare întins pe o suprafață de 100 ha. Muzeul a fost înființat la inițiativa unor sibieni inimoși și ocupă un loc de frunte între muzeele etnografice din țară și Europa.

Noile edificii construite în Sibiu după 23 August 1944: complexe comerciale, magazine, Casa de cultură a Sindicatelor, Hotelul Continental, cît și noile artere de circulație reflectă cu prisosință vrednicia locuitorilor de pe aceste meleaguri.

În istorie se poate intra numai prin vrednicie. Sibienii au înțeles lucrul acesta, lăsînd amprente adînci și vizibile pe fiecare filă. Acum își construiesc singuri istoria, toți la un loc, fără deosebire de naționalitate. Aici și acum nu mai sînt deosebirile care au fost odată între naționalitățile conlocuitoare ci toți sînt una, sînt sibieni.

Dumitru Dan

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL Pe un an: 25 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

(Taxa poștală plătită în numerar)

Textul cule la Tipografia Eparhială, Sibiu. Tiparul: Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române — București —

| 44.206 |